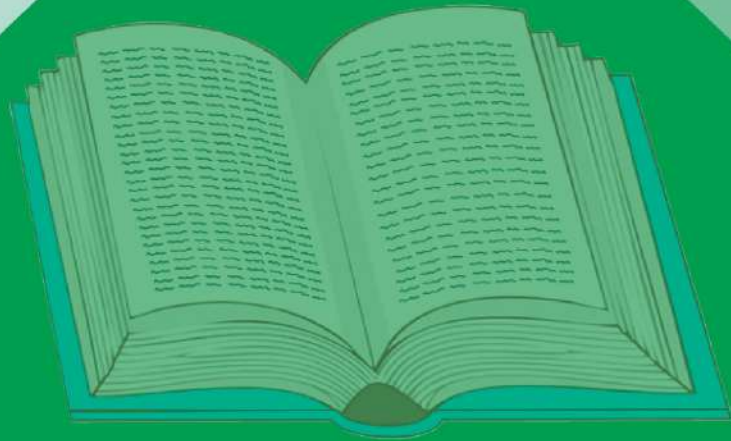

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन
शैलुङ गाउँपालिका, दोलखा
आर्थिक वर्ष २०८१/८२

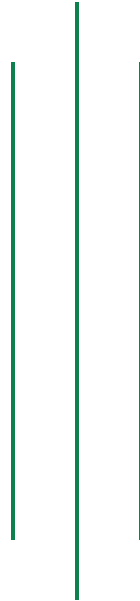

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन
शैलुङ गाउँपालिका, दोलखा
आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन
गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

*(Be a Credible Public Institution
in Promoting Accountability,
Transparency and Integrity)*

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय
लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

*(Provide Independent
and Quality Audit Service)*

गन्तव्य (MISSION)

मूल्य मान्यता (Core Values)

स्वतन्त्रता	<i>(Independence)</i>
निष्ठा	<i>(Integrity)</i>
पारदर्शिता	<i>(Transparency)</i>
जवाफदेहिता	<i>(Accountability)</i>
व्यावसायिकता	<i>(Professionalism)</i>

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानून बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानूनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगत रूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानून निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानूनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

२०८३ वैशाख

(तोयम राया)
महालेखापरीक्षक

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय, बागमती प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.:2082/83

मिति : २०८३-१-३०

च.न : APPROVED/FAR/2081-82/LOC/419

श्रीमान् अध्यक्षज्यू,
शैलुङ गाउँपालिका, गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय,
दोलखा।

विषय - लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी तयार गरिएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन यसैसाथ संलग्न गरी पठाइएको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ।

(घनश्याम काफ्ले)
नायब महालेखापरीक्षक

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय, बागमती प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.:2082/83

मिति : २०८३-१-३०

च.न : APPROVED/FAR/2081-82/LOC/419

श्रीमान अध्यक्षज्यू,

शैलुङ गाउँपालिका, गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय,

दोलखा ।

विषय: लेखापरीक्षण प्रतिवेदन ।

१. कैफियत सहितको राय:

हामीले त्यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौं।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेस भएको २०८२ आषाढ ३२ मा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत एवं वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरूसमावेश भएको स्थानीय तहको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा प्रचलित कानूनबमोजिम सारभूत रूपमा सही र यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार:

२.१. महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचामा वित्तीय विवरण तयार गर्नुपर्नेमा यस पालिकाले तयार गरेको वित्तीय विवरणमा अन्तरसरकारी अख्तियारीको कारोबार समावेश गरेको छैन।

२.२. गाउँपालिकाको आय र व्यय तर्फ रु. १ अर्ब ३० करोड ४६ लाख २२ हजारको लेखापरीक्षणबाट रु. ४८ लाख ८८ हजार बेरुजु देखिएकोमा प्रतिक्रिया प्राप्त नभएकोले असुल गर्नुपर्ने रु. १६ लाख ५१ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रु. ८ लाख ५ हजार र नियमित गर्नुपर्ने रु. २४ लाख ३२ हजार गरी जम्मा रु. ४८ लाख ८८ हजार नै बेरुजु बाँकी रहेको छ। गत वर्षसम्म कायम बेरुजु रु. १० करोड ३२ लाख ७७ हजार मध्ये रु. १ लाख ५ हजार सम्परीक्षण तथा यस वर्षको लेखापरीक्षणबाट रु. ४८ लाख ८८ हजार थप भई हालसम्म अद्यावधिक बेरुजु रु. १० करोड ८० लाख ६० हजार रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

२.३. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले गाउँपालिकाको पेस्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन। हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानूनबमोजिम गरिएको छ। वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसैगरी स्वीकृत आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका छौं। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

३. अन्य बेहोरा:

लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन, सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४. वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखा उत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारी:

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरूपमा गलत आँकडा रहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ। गाउँ कार्यपालिका अध्यक्ष/नगरप्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत गाउँपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५. वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी:

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आँकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानून बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुँदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

(घनश्याम काफ्ले)
नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु		प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण				प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु		बेरुजु							
									असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की	
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या			दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजाल पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की	
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती	रकम	सैद्धान्तिक	लगती									
५४	४८	४८,८८,३०८	०	०	०	०	५४	४८	४८,८८,३०८	१६,५१,९०२	२४,३१,८०८	८,०४,५९८	०	०	३२,३६,४०६	०

अद्यावधिक बेरुजु स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष सम्परीक्षण	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
दोलखा	१०,३२,७७,०००		१,०४,९७३	१०,३१,७२,०२७	०	४८,८८,३०८	१०,८०,६०,३३५

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८०/८१	७३	लगत कट्टा	९९,१६२
२	२०८०/८१	६२.८	उपभोक्ता समिति तथा लाभग्राही समुदायको कार्य	५,८११
जम्मा				१,०४,९७३

शैलुङ गाउँपालिका, दोलखा

(८०३२३५०७३००)

शैलुङ गाउँपालिका, दोलखा

परिचय

१ परिचय

(क) कार्यालय परिचय :- स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन प्रणालीलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको संचालन गर्ने उद्देश्यले यस पालिकाको स्थापना भएको हो। स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयलाई प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ। यस पालिका अन्तर्गत ८ वडा, ४३ सभा सदस्य, १२८.६७ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल तथा महिला ९,३३९ र पुरुष ८,५८४ गरी जम्मा १७,९२३ जनसंख्या (राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार) रहेको छ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानूनको परिपालनाको मूल्यांकन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्जात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ। स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२।५।३ देखि २०८२।६।५ सम्म रहेको छ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्बनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ। लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ। आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरू सीमाको रूपमा रहेका छन्। सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- कार्यालयको विनियोजनतर्फ आय – व्ययतर्फ रु.१ अर्ब ३० करोड ४६ लाख २२ हजारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ। सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ।

(ज) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु. १,१६,०४८।०० असुल भई दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

सि.नं	विवरण	रकम रु.
१	भद्रेश्वर आधारभूत विद्यालयलाई तलब बढी निकास भएको असुल	४५८३२
२	सामाजिक सुरक्षा तर्फको असुल	६४८६१
३	कालिभुमे मा. वि. दिवाखाजाको बढी निकास भएको असुल	५३५५
	जम्मा	११६,०४८।००

२ एकीकृत आय व्यय

पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को एकीकृत आय-व्यय निम्नानुसार रहेको छ ।

आय तर्फ			व्यय तर्फ		
सि.नं	विवरण	रकम (रु.)	सि.नं	विवरण	रकम (रु.)
१	गत वर्षको जिम्मेवारी	३५७८६३२६.३२	१	गाँउपालिका खर्च	४५३४८८०१८.१८
	संचित कोष	१९३२७९०१.१९		चालू खर्च	२८५०७६००५.२५
	विविध खर्च खाता	९७९५३७.७६		पूँजीगत खर्च	१६८४१२०१२.९३
	विविध कोष खाता	१०००००	२	अन्तरसरकारी निकास	१४६५५५६८१.११
	प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	२८६३.६७		सामाजिक सुरक्षा	१३३७४६९०६
	धरौटी	१५३७६०२३.७		स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	६७३२७५
				एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	१२१३५५००.११
२	राजस्व (आन्तरिकआय)	१०५२४१२३६.२९	३	कोषको खर्च	११७११९०७.६९
	आन्तरिक राजस्व	६१३६२९०.८४		क) विविध खर्च खाता	६४४७३९९.१९
	संघीय राजस्व बाँडफाँड	७८४१०९००.६१		ख) प्रकोप व्यवस्थापन कोष	५२६४५०८.५
	प्रदेश राजस्व बाँडफाँड	१९९३०४५५.७४	४	धरौटी फिर्ता	७१५३९६१
	स्थानीय राजस्व बाँडफाँड	७६३५८९.१	५	निकास फिर्ता	२५६५४६४७.६४
३	वित्तीय हस्तान्तरण संघ	३३५१६२२१५.०५		संघीय पूँजीगत	५१०५३०६.९४
	वित्तीय समानीकरण अनुदान	१०२५८७६८०		संघीय चालू	१४७२२७११.६८
	सशर्त अनुदान चालू	१९४५०५९६४.२५		प्रदेश पूँजीगत	४६८१६१२.०२
	सशर्त अनुदान पूँजीगत	१९९८८०२८.८		प्रदेश चालू	११४५०१७
	समपुरक अनुदान	७४१०१०९	६	मौज्दात	५१२७९६०४.३
	विशेष अनुदान	१०६७०४३३		संचित कोष खाता	२७०८९६५२.१४
४	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान	४६४४९४००		प्रकोप व्यवस्थापन कोष	१२१६४५३.१७
	वित्तीय समानीकरण अनुदान	११४०६०००		धरौटी	१८८५६४९६.५९
	सशर्त अनुदान चालू	६८८१०००		विविध कोष खाता	१०००००
	सशर्त अनुदान पूँजीगत	१३००००००		विविध खर्च खाता	४०१७००२.४
	समपुरक अनुदान	१०६१६२७४			
	विशेष अनुदान	४५४६१२६			
५	धरौटी	१०६३४४३३.८९			
६	अन्तर सरकारी निकास	१४६५५५६८१.११			
	सामाजिक सुरक्षा	१३३७४६९०६			
	स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	६७३२७५			
	एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	१२१३५५००.११			
७	विभिन्न कोष तर्फको आय	१५९६२९६१.८३			
	विविध कोष खाता	०			
	प्रकोप व्यवस्थापन कोष	६४७८०९८			
	विविध खर्च खाता	९४८४८६३.८३			
८	दाखिला गर्न बाँकी कर	५१५६५.४३			
	जम्मा	६९,५८,४३,८१९.९२		जम्मा	६९,५८,४३,८१९.९२

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरू

३ वित्तीय विवरण परिक्षण

३.१ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को नियम ७२ र नियम ७६(२) मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले २०७९।८।२० मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ।पालिकाले उपलब्ध गराएको अनुसूचीमा संलग्न स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०-०१) अनुसूचीमा समावेश छ:

(विस्तृत विवरण बेरुजु दफा ३.१ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

३.२ **वित्तीय विवरणको यथार्थता** - पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कनको गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । आर्थिक कारोबार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गर्नुपर्छ । पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु.१३,३७,४६,९०६।००, एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रमको रु.१,२१,३५,५००।११ र स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको रु.६,७३,२७५.०० समेत गरी रु.१४,६५,५५,६८१।११ सुत्रमा लेखाङ्कन छैन । जसले गर्दा सुत्रबाट तयार भएको वित्तीय विवरणसमेत पूर्ण नहुँदा पालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन ।

३.३ **फरक जिम्मेवारी:** पालिकाले आफ्नो कारोबारको जिम्मेवारी भिडान गरी हिसाब यकिन गर्नुपर्दछ । पालिकाको गतवर्षको एकीकृत आर्थिक विवरण अनुसार रु. ३,३७,८०,२०२.३० मौज्जात रहेकोमा यो वर्ष रु. ३,५७,८६,३२६.३२ जिम्मेवारी सारेको छ । जस अनुसार गत वर्षको आर्थिक विवरणमा उल्लेख भएको भन्दा रु.२०,०६,१२४.०२ बढी जिम्मेवारी सारेको छ । सो सम्बन्धमा गत वर्षको एकीकृत आर्थिक विवरणमा रु. ३,३७,८०,२०२.३० मात्रै जनाए पनि सोही अवधिको बैंक मौज्जात परीक्षण गर्दा रु. ३,५७,८६,३२६.३२ नै देखिन्छ । पालिकाले आय व्यय तयार गर्दा बास्तविक विवरण परीक्षण गरी तयार गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

३.४ पालिकाले तयार गरेको वित्तीय प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०-०१) अनुसार वर्षान्तमा विभिन्न भुक्तानीहरूमा कट्टी गरेको दायित्व रु. ५१,५६५.४३ देखाएको छ । यकिन भई सकेको कर दायित्व लेखापरीक्षण अवधिसम्म पनि दाखिला गरेको पाइएन । अतः उक्त रकम सम्बन्धित खातामा दाखिला गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	५१,५६६
-------------------	--------

३.५ **बैंक हिसाब विवरण:** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोबार, आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजस्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरणअनुसार लेखाङ्कन र बैङ्क हिसाब मिलान विवरण (म.ले.प.फा.नं.२१२) तयार गरी हिसाब भिडान समेत गर्नुपर्दछ । पालिकाको श्रेस्ता अनुसार र बैंक अनुसारको मौज्जात देहायअनुसार छ:

बैंकको नाम	खाताको प्रकार	श्रेस्ता अनुसार मौज्दात रु.	बैंक अनुसार मौज्दात रु.
नेपाल इन्भेस्टमेन्ट मेगा बैंक लि.	ग१.१, आन्तरिक राजस्व खाता	०	०
नेपाल इन्भेस्टमेन्ट मेगा बैंक लि.	ग१.२, बाँडफाँडबाट प्राप्त राजस्व खाता	०	०
नेपाल इन्भेस्टमेन्ट मेगा बैंक लि.	ग१.३, आन्तरिक अनुदान खाता	०	०
नेपाल इन्भेस्टमेन्ट मेगा बैंक लि.	ग२.२, चालू खर्च खाता- जोर वर्ष	०	०
नेपाल इन्भेस्टमेन्ट मेगा बैंक लि.	ग२.४, पुँजीगत खर्च खाता- जोर वर्ष	०	०
नेपाल इन्भेस्टमेन्ट मेगा बैंक लि.	ग२.७, विविध खर्च खाता	४०,१७,००२.४०	४०,१७,००२.४०
नेपाल इन्भेस्टमेन्ट मेगा बैंक लि.	ग३.१, स्थानीय तह धरोटी खाता	१,८८,५६,४९६.५९	१,८८,५६,४९६.५९
नेपाल इन्भेस्टमेन्ट मेगा बैंक लि.	ग४.१, स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता	२,७०,१२,९८५.२४	२,७०,१२,९८५.२४
नेपाल इन्भेस्टमेन्ट मेगा बैंक लि.	ग५.१, स्थानीय तह विविध कोष खाता	१,००,०००.००	१,००,०००.००
नेपाल इन्भेस्टमेन्ट मेगा बैंक लि.	ग७.२, स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	१२,१६,४५३.१७	१२,१६,४५३.१७
	जम्मा	५,१२,०२,९३७.४०	५,१२,०२,९३७.४०

४ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ बमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले त्यस्तो प्रणाली तयार गरी लागू गरेको पाईएन। यस सम्बन्धमा देखिएका केही बेहोरा देहायबमोजिम रहेका छनः

- एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको आर्थिक कारोवारको अनुसूची- ११ बमोजिमको ढाँचामा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको पाईएन,
- कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राखेको पाईएन,
- यस वर्ष सञ्चालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति प्रतिवेदन तयार गरेको पाईएन,
- भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ को नियम २१ बमोजिम भ्रमण अभिलेख खाता र नियम १८ बमोजिम भ्रमण प्रतिवेदन राखेको पाईएन,
- अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्नेमा पालिकाले सो बमोजिमको मध्यकालीन खर्चको संरचना तयार गरेको पाईएन,
- वडा कार्यालयमा रहेका जिन्सी समान अभिलेख पालिकाको मूल जिन्सी खातामा अद्यावधिक नगरेको,
- कार्यालयले उद्देश्य प्राप्तिसमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरि निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख नराखेको,
- कुनै रकम भुक्तानी दिँदा रित पुगे वा नपुगेको जाँच गरी रसिद विल भर्पाइहरुमा सिलसिलेवार नम्बर राखि कार्यालय प्रमुखले तोकेको कर्मचारीले भुक्तानी भएको जनाउने छाप समेत लगाई दस्तखत गरी प्रमाणित नगरेको,
- ठेक्काहरुको विस्तृत विवरण देखिने गरि ठेक्का खाता र कन्टिन्जेन्सी खाता राखेको पाईएन।

- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण नगरेको,
- सञ्चालित योजनाको सूचना पाटीमा आय-व्यय, अपेक्षित र वास्तविक लाभका साथै उपभोक्ताको योगदान र कार्यसम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गर्नु गराउनु पर्नेमा अधिकांशतः पालना नभएको,
- वातावरण संरक्षणको एकिकृत दिर्घकालिन योजना तयार नगरेको
- सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५ अनुसार नागरिक वडापत्रमा उल्लेखित सेवाहरुको कार्यान्वयन स्थिती अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तय नगरेको,
- बागमती प्रदेश स्थानीय सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन, २०७९ को दफा ८ बमोजिम अनुसूची-५ को ढाँचामा कर्मचारीको कार्यविवरण तयार गरी लागु नगरेको,
- वडामा सिफारिस दस्तुर लिदा सिफारिस दस्तुरको चलानी रजिष्टर समेत भिडाई राजश्व दाखिला रकम एकिन गर्नुपर्नेमा चलानी रजिष्टर पेश नभएको,
- वडा तर्फको राजश्व दाखीला समयमा नभएको

अतः आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागु गर्नुपर्दछ ।

५ कानून निर्माण र कार्यान्वयन स्थिति:

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट नमूना कानूनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस पालिकाले हालसम्म ३४ वटा ऐन, १३ वटा नियम, १३ निर्देशिका, ५९ कार्यविधि, १० मापदण्ड लगायत १२९ वटा कानूनहरु निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । राजपत्रमा प्रकाशित उक्त कानूनहरु पूर्ण रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्दछ ।

६ न्यायिक समितिको कार्य सम्पादन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतवर्ष फर्स्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाँकी ३ र यो वर्ष दर्ता भएको १६ गरी १९ वटा विवाद टुंगो लगाउनु पर्नेमा १६ वटा फर्स्यौट भई ३ बाँकी देखिन्छ । न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फर्स्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ ।

७ बजेट पेश, पारित र अख्तियारी:

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाको उपाध्यक्षले मिति २०८१।३।१९ मा रु. ६३ करोड १८ लाख ७१ हजारको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा सभाबाट मिति २०८१।४।२२ मा पारित भएको छ । यसैगरी गाउँपालिका अध्यक्षले मिति २०८१।४।२७ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको छ । समयमा बजेट पारित गरी समयमै अख्तियारी गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

८ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा:**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्य बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय/ क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

९ **बजेट सीमा निर्धारण समिति:**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्रथमिकीकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरू फाल्गुन महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले चैत्र १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले समितिको गठन गरेपनि समयभित्र उपलब्ध गराएको छैन । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटे बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।

१० **योजना प्राथमिकीकरण:**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ । स्थानीय तहले योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची-३ मा आयोजना प्राथमिकीकरणका आधारहरू गरिवी निवारण, उत्पादनमूलक, रोजगारी, लागत सहभागिता, स्थानीय स्रोत र साधन, समावेशी विकास, दिगो र वातावरण संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही अनुसार गणना गरी प्राथमिकताको आधारमा योजना छनौट गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा पुँजिगत तर्फ ८ वडाको लागि निम्नानुसार १०१ वडास्तरीय र ७७ पालिकास्तरीय गरी कुल १७८ योजनामा बजेट विनियोजन गरेको छ ।

क्र.स	योजनाको प्रकार	योजना संख्या	रु.५लाख भन्दा कमका योजना संख्या	रु.५ लाख देखि २० लाखसम्मका योजना संख्या	रु.२० लाख भन्दा माथिका योजना संख्या
१	पालिकास्तरीय	७७	१४	४४	१९
२	वडास्तरीय	१०१	६८	३३	०
	जम्मा	१७८	८२	७७	१९

उपर्युक्त विवरण अनुसार पालिकाले साना र वितरणमुखी योजनाहरू सञ्चालन गरेको देखिन्छ । जसले गर्दा सञ्चालित योजनाबाट दीर्घकालिन प्रतिफल प्राप्त नहुनका साथै चालु प्रकृतिका खर्चमा बृद्धि भई लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत प्रश्न उठ्ने गरेको छ । पालिकाले योजना वस्तुनिष्ठ तवरले प्राथमिकीकरण र छनौट गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

११ **स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन:**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेख र सोको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य स्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन सहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने

व्यवस्था छ । पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन। स्थानीय तहका प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको सङ्कलन र अभिलेख राख्ने कार्य गर्नुपर्दछ।

१२ लक्ष्य प्रगति :

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ (१) बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने प्रत्येक कार्यालयले अनुसूचि-२ बमोजिमको ढाँचामा त्रैमासिक प्रगति विवरण तयार गर्नुपर्दछ। गाउँपालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार कुल योजना मध्ये वार्षिक प्रगति स्थिति निम्नानुसार छ । गाउँपालिकाको पुँजीगत तर्फ कुल १७८ कार्यक्रम तथा योजना मध्ये शुन्य प्रगति भएको १, ५० प्रतिशत सम्म प्रगति भएको १, ७५ प्रतिशत सम्म प्रगति भएको २ र ७५ प्रतिशत भन्दा बढी प्रगति भएको १७४ कार्यक्रम रहेका छन् । लक्ष्य अनुसार प्रगति हुने गरी कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्दछ ।

कार्यक्रम/योजना	कुल कार्यक्रम	वार्षिक प्रगति स्थिति				
		शून्य प्रगति	२५% सम्म प्रगति	५०% सम्म प्रगति	७५% सम्म प्रगति	७५% भन्दा बढी प्रगति
कार्यक्रम संख्या	१७८	१	०	१	२	१७४

१३ क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति:

स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रूपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्दछ। पालिकाको २०८१।८२ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहाय अनुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र.सं.	क्षेत्र/उप क्षेत्र	विनियोजन (रु.)	खर्च (रु.)	खर्च (%)	कुल खर्च मध्ये खर्च (%)
१	आर्थिक विकास	४,०३,८७,९००	१,८२,०३,८०७	४५.०७	४.०१
२	सामाजिक विकास	३३,१८,४२,०००	२६,१६,७१,०१८	७८.८४	५७.७०
३	पूर्वाधार विकास	१२,४९,५४,९००	९,५१,२८,६९४	७६.१३	२०.९८
४	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	१,९६,८४,०००	९३,७०,८८६	४७.६१	२.०७
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	८,४४,५३,०००	६,९१,१३,६९३	८१.८४	१५.२४
कुल जम्मा		६०,१३,२१,०००	४५,३४,८८,०१८	७५.४१	१००.००

उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रमा सबैभन्दा घटी २.०७ प्रतिशत र सामाजिक विकासमा सबै भन्दा बढी ५७.७० प्रतिशत रहेको छ । पालिकाको वस्तुस्थिति र आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसार बजेट विनियोजन तथा खर्च गर्नुपर्दछ ।

१४ त्रैमासिक पुँजीगत खर्चको स्थिति:

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ र ३६ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण बनाई कार्यसम्पादनको अवस्था समिक्षा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पुँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

बजेट उपशिर्षक	कुल खर्च (रु.)	त्रैमासिक खर्च (रु.)				आषाढ महिनाको खर्च
		प्रथम	दोस्रो	तेश्रो	चौथो	
पुँजीगत खर्चतर्फ	१६,८४,१२,०१२	४०,६६,४३४	१,४९,९४,७७४	३,८१,३६,४८७	११,१२,१४,३१७	६,८०,२५,८५७
प्रतिशत	१००	२.४१	८.९०	२२.६४	६६.०४	४०.३९

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरणअनुसार पुँजीगत तर्फ यो बर्ष रु. १६,८४,१२,०१२ खर्च भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रु. ४०,६६,४३४ (२.४१ प्रतिशत), दोस्रो त्रैमासिकमा रु. १,४९,९४,७७४ (८.९० प्रतिशत), तेस्रो त्रैमासिकमा रु. ३,८१,३६,४८७ (२२.६४ प्रतिशत) र चौथो त्रैमासिकमा रु. ११,१२,१४,३१७ (६६.०४ प्रतिशत) खर्च गरेको देखिएको छ । यसरी नै आषाढ महिनामा मात्र रु. ६,८०,२५,८५७ (४०.३९ प्रतिशत) खर्च देखिनुले आषाढमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार त्रैमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ। वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले आषाढमा बढी खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

१५ रकमान्तर

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा खर्च गर्ने अख्तियारी र कार्यविधि सम्बन्धमा उल्लेख छ । साथै सोही नियमको उपनियम ७ बमोजिम कार्यपालिकाले सभाबाट स्वीकृत सीमा र शीर्षक बाहिर गई खर्च गर्न नपाउने उल्लेख छ । यस पालिकाले ऐन तथा नियमावलीको व्यवस्था अनुसार रकमान्तर गर्नुपर्ने कारण तथा अवस्था उल्लेख नगरी १४३ योजनाको रु.५,८२,५०,०००।०० घटाई ८५ योजनामा रु.२,७७,००,०००।० बढाई र रु.३,०५,५०,०००। बजेट सिलिङ घटाई रु. ५,८२,५०,०००।०० रकमान्तर गरी हिउँदे गाउँसभाबाट स्वीकृत गराएको छ। आर्थिक वर्षको विचमा रकमान्तर गरी आर्थिक वर्षको अन्तमा खर्च गर्दा नागरिक अपेक्षा अनुसार काम नहुने र आर्थिक अनुशासन कायम गर्ने कार्यमा असर पर्दछ। रकमान्तर भएका कार्यक्रम तथा आयोजना र रकमको उदाहरण निम्नानुसार छ ।

घटाउने			
क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापकोनाम	बजेटकोस्रोत/तह	रकम (रु.)
१	रङ्गशाला छहरे सडक शैलुङ-५	नेपाल सरकार	१,००,०००.००
२	सहकारी संजाल परिचालन सहकारी संस्थाका व्यवस्थापक तथा पदाधिकारीका लागि सहकारी लेखा अभिलेख व्यवस्थापन एवं सहकारी व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम	आन्तरिक स्रोत	५०,०००.००
३	पशुपन्छी विमा कार्यक्रम वडा नं.४ (नविनकरण तथा नयाँ सवै)	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	३,००,०००.००
४	गोमसिबा ठेगालाघ्यु सडक शैलुङ-०१	नेपाल सरकार	२,००,०००.००
५	शैलुङ्गेश्वरी स्वास्थ्य चौकी ल्याव स्थापना तथा संचालन(जनशक्ति समेत)	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	२,००,०००.००
६	एक वडा एक कार्यक्रम अन्तर्गत दुध उत्पादन कार्यक्रम वडा नं.८	आन्तरिक स्रोत	२,००,०००.००
७	टनेलनिर्माणमा अनुदान कार्यक्रम	आन्तरिक स्रोत	२,००,०००.००
८	माथिल्लो खोरण्डे सडक शैलुङ-८	आन्तरिक स्रोत	५,००,०००.००
९	व्यवसायिकपशुपन्छीपालन तालिम वडा नं-८	आन्तरिक स्रोत	१,००,०००.००
१०	तुलोखोला डिस्कुना सिँचाई योजना शैलुङ-६	आन्तरिक स्रोत	८,००,०००.००
बढाउने			
क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/ क्रियाकलापको नाम	बजेटको स्रोत/तह	रकम (रु.)
१	रहेल महादेव मन्दिर व्यवस्थापन	आन्तरिक स्रोत	५,००,०००.००
२	कालेभुमेमा.वि.शैक्षिक व्यवस्थापन	आन्तरिक स्रोत	२,२०,०००.००
३	मेलमिलापकर्तालाई ब्याग,छाता डायरी,सहयोग	आन्तरिक स्रोत	५०,०००.००
४	विद्यालय आन्तरिक परीक्षा व्यवस्थापन	आन्तरिक स्रोत	२,००,०००.००
५	आहालेकृष्ण मन्दिर घेरावार र शौचालय निर्माण	नेपाल सरकार	३,००,०००.००
६	एक वडा एक कार्यक्रम अन्तर्गत दुध उत्पादन कार्यक्रम वडा नं-८	नेपाल सरकार	२,००,०००.००
७	टनेल निर्माणमा अनुदान कार्यक्रम	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	२,००,०००.००
८	माथिल्लो खोरण्डे सडक शैलुङ-८	नेपाल सरकार	५,००,०००.००
९	तुलोखोला डिस्कुना सिँचाई योजना शैलुङ-६	नेपाल सरकार	८,००,०००.००
१०	एक वडा एक कार्यक्रम अन्तर्गत बाख्रा प्रवर्द्धन कार्यक्रम वडा नं-१	नेपाल सरकार	२,००,०००.००

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसारका सेवाहरु गाउँपालिकाले पालिकावासीलाई प्रदान गर्दछ। आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्रका नागरिकता सिफारिस, घरबाटो सिफारिस, नाता प्रमाणित, जन्म दर्ता, मृत्यु दर्ता, विवाह दर्ता, बसाईसराई दर्ता, विद्युत मिटर सिफारिस, निःशुल्कको लागि सिफारिस लगायत अन्य विभिन्न सेवा प्रवाहको विवरण अद्यावधिक गरी अभिलेखिकरण गरिनुपर्दछ। पालिकाबाट प्रवाहित सेवाहरुको विवरण निम्नानुसार रहेको छ।

विवरण	जम्मा
स्वीकृत घर नक्सा दर्ता पास	५
पञ्जिकरण तर्फ	-
जन्म दर्ता	५५८
मृत्यु दर्ता	२१२
बसाईसराई दर्ता	३९
विवाह दर्ता	२६३
सम्बन्ध विच्छेद दर्ता	२७

पालिकाबाट प्रदान हुने सेवा लिन आएको अवस्थामा बाहेक पनि जनचेतनामा वृद्धि एवं प्रचारप्रसार गरी पञ्जिकरण तर्फ घटना पश्चात अनिवार्य दर्ता गराउन जागरुक गराउनुपर्दछ ।

१७ प्रशासकीय संगठन र जनशक्ति व्यवस्थापन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ । पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित १३४ दरबन्दी रहेकोमा १०४ पदपूर्ती भई ३० रिक्त पाइयो । पदपूर्ती मध्ये ६९ पद करार सेवाबाट पूर्ति गरीएको पाइयो । दरबन्दी तथा पदपूर्तीको विवरण निम्नानुसार छ ।

सिनं	दरबन्दी विवरण	संघीय मामिलाबाट स्वीकृत	स्वास्थ्य मन्त्रालयबाट स्वीकृत	पालिकाबाट स्वीकृत	जि वि स/ गा वि स	कार्यक्रम	जम्मा
१	दरबन्दी	३५	६९	१३	५	१२	१३४
२	पदपूर्ती	१५	६०	१२	५	१२	१०४
३	रिक्त	२०	९	१	०	०	३०
४	पदपूर्ती मध्ये करार	५	४१	७	४	१२	६९

पालिकाले संगठन तथा व्यवस्थापन (O & M) सर्भेक्षण गरी सभाबाट दरबन्दी स्वीकृत गरी प्रदेश निजामती कितावखानामा पदहरु दर्ता गरी रिक्त पदमा प्रदेश लोकसेवा आयोगबाट माग गर्नुपर्नेमा O & M सर्भेक्षण गरी स्वीकृत गरेको देखिएन। O & M सर्भेक्षण गरेर, दरबन्दी स्वीकृत नगरी कर्मचारी नियुक्ति गर्ने प्रक्रिया उचित देखिएन। पालिकाले करारमा कर्मचारी भर्ना गरी खर्च लेखेकोले दरबन्दी स्वीकृत गरी स्थायी पदपूर्ती गर्नुपर्दछ। साथै रिक्त पदहरु नियमानुसार पूर्ति गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ । प्रदेश निजामती कितावखानामा पदहरु दर्ता गराई स्थायी रुपमा पदपूर्ती गर्नुपर्दछ ।

१८ कर्मचारी व्यवस्था

बागमती प्रदेश स्थानीय सेवा (गठन तथा संचालन) ऐन, २०७९ को दफा १६ बमोजिम स्थानीय सेवाका कर्मचारीले गर्नुपर्ने कार्यका लागि कुनै पनि व्यक्तिलाई ज्यालादारी वा करारमा नियुक्ति गर्न नहुने उल्लेख छ । त्यस्तै स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा (८) मा गाँउ प्रहरी, सवारी चालक, सयस, बगैँचे, प्लम्बर लगायतका पद तथा सेवामा बाहेक करारमा नियुक्त गर्न नहुने उल्लेख छ । पालिकाले पेश गरेको विवरण अनुसार करार कर्मचारीको कुल पारिश्रमिक रु. १,९५,२७,२६५ खर्च भएकोमा उल्लेखित करारमा पदपूर्ती

गर्न पाउने पदहरूमा बाहेक ३५ कर्मचारी करारमा नियुक्त गरी तलव भत्ता रु. १,५१,८१,९३३ भुक्तानी गरेको पाइयो । ऐनको प्रावधान बमोजिम ज्यालादारी/ करारमा नियुक्त गर्न पाउने पदहरू बाहेक अन्य पदमा स्थायी कर्मचारी पदपूर्ती गर्नुपर्दछ ।

पद	नियुक्ति संख्या	बार्षिक तलव भत्ता रु.
इन्जिनियर	१	५,६७,९५७
कृषि / पशुप्राविधिक	१४	५९,८८,१६४
अनमि	१०	४२,७७,२६०
नर्स	२	९,०२,९८०
अहेव	७	२९,९४,०८२
ल्याबटेक्सिसियन	१	४,५१,४९०
जम्मा	३५	१,५१,८१,९३३

१९ कल्याण कोष:

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले हालसम्म यस्तो कल्याणकारी कोषको स्थापना गरेको छैन। कोषको संचालन सम्बन्धी पालिकाबाट कुनै ऐन कानूनको व्यवस्था भएको देखिएन । कानूनको व्यवस्था गरी कल्याणकारी कोषको कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

२० आर्थिक सहायता:

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहको रकमबाट आर्थिक सहायता, चन्दा, पुरस्कार एवं संस्थागत अनुदान वितरण गर्न पाउने व्यवस्था छैन । पालिकाले यो वर्ष विभिन्न ४ संस्थालाई रु.१,५२,२०० र विभिन्न २८ जनालाई रु.६,४७,००० समेत रु.७,९९,२०१ आर्थिक सहायता वितरण गरेको पाईयो । यस्तो खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्नुपर्दछ ।

२१ स्वास्थ्य संस्था संचालन अनुदान: (६३०८१।८।१७):

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६९ मा स्थानीय तहले आफूले उठाएको राजश्व तथा आयबाट प्राप्त रकम स्थानीय संचित कोषमा राख्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। गाउँपालिकाको स्वास्थ्य शाखाको कार्यक्रम कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९ को दफा ३ बमोजिम पालिकाले स्वास्थ्य संस्थालाई दिइने अनुदान सिधै खातामा जम्मा गरिदिने र दफा ३(घ) बमोजिम दर्तावाला लेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण गराई प्रतिवेदन गाउँपालिकामा पेश गर्नुपर्ने उल्लेख छ । स्वास्थ्य संस्थाको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अनुसार निम्न संस्थामा दिइएको अनुदान खर्च नभई रु.९,०४,९,८६.०० मौज्जात बाँकी देखिन्छ । अनुदान रकम खर्चको आधारमा दिने र अनुदान दिँदा मौज्जात रकमलाई विचार गर्नुपर्दछ ।

सि नं	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	जम्मा आम्दानी (रु.)	पालिकाबाट प्राप्त अनुदान (रु.)	जम्मा खर्च (रु.)	मौज्दात (रु.)
१	काटाकुटी स्वास्थ्य चौकी, नई	१,२५,४११	१,००,०००	१,११,७०९	१३,७०२
२	गाउँघर क्लिनिक, मनगाउँ	१,४३,८०२	१,००,०००	३१,२४०	१,१२,५६२
३	गाउँघर क्लिनिक, पिपलडाडा	२,७१,४६१	१,००,०००	१,१३,९८०	१,५७,४८१
४	ढुङ्गे सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई	२,२३,५८५	१,००,०००	८२,५८५	१,४१,०००
५	फस्कु आधारभुत स्वास्थ्य चौकी	३५९२४७	२,००,०००	२,९३,४०४	६५,८४३
६	फस्कु आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	२७५५४९	१,००,०००	८०,००६	१,९५,५४३
७	शैलुङ आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	२०२२०२	१,००,०००	१,६९,१४६	३३,०५६
८	मानपौवा स्वास्थ्य चौकी	३,६८,११८	१,००,०००	२,६५,८८८	१,०२,२३०
९	स्वास्थ्यचौकी तामचेत दुधपोखरी	१,५७,६७४	१,००,०००	१,५३,६६९	४,००५
१०	स्वास्थ्यचौकी भुक्षाफेदी	२,३१,२६५	१,००,०००	१,७२,४४७	५८,८१८
११	शैलुङशेखर स्वास्थ्य चौकी	१,६०,६८३	१,००,०००	१,३९,९३७	२०,७४६
	जम्मा	२५,१८,९९७	१२,००,०००	१,६१४,०११	९,०४,९८६

२२ सहकारी अनुगमनः

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार पालिका भित्र रहेका १४ बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि., २ बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि., २६ कृषि सहकारी संस्था लि. र ४ अन्य गरी कुल ४६ वटा सहकारी संस्थाको सदस्य संख्या, शेयर पुँजी, बचत, ऋण लगानी र जगेडा कोषको अवस्था निम्नानुसार रहेका छन् ।

सहकारी संख्या	सदस्य संख्या	शेयर पुँजी (रु.)	बचत (रु.)	ऋण लगानी (रु.)	जगेडा (रु.)
४६	९३१	२६,१६,१००	१४,४६४,४९८	२,६८,४३,२५१	०

पालिकाले पेश गरेको विवरण अनुसार ४६ मध्ये २४ वटा निस्कृत र २२ वटा सक्रिय छन् । पालिका क्षेत्र भित्रका सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण दाखिला गरेको पाइएन । निष्कृत २४ सहकारीको सदस्य संख्या, शेयर पुँजी, बचत र ऋण लगानी शून्य रहेको विवरण पेश भएको छ । २२ ओटा सहकारी संस्थाहरुले पासवर्ड लिएर पनि COPOMIS बाट मासिक रुपमा विवरण भरेको छैनन् । कर्मचारी अभाव, क्षमतामा कमी लगायत कारणले विवरण पेश नभएको पालिकाले जनाएको छ । ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नुपर्दछ । साथै सहकारीको अनुगमन तथा सहजीकरण गरी प्रभावकारी रुपमा संचालनको व्यवस्था मिलाउनु पर्छ ।

२३ झोलुंगुपुल तर्फको भुक्तानीः

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ९ मा बहुवर्षीय खरिद र विशेष परिस्थितिबाट सृजित दायित्वमध्ये आगामी वर्ष भुक्तानी गर्नुपर्ने बाँकी रकम समावेस गरेर बजेट बनाउने व्यवस्था छ । पालिकाले झोलुंगुपुल साझेदारी कार्यक्रम अन्तर्गत निम्नानुसार झोलुंगे पुल निर्माण कार्य उपभोक्ता समितिहरुसँग सम्झौता गरी आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा सम्पन्न गरेकोमा भुक्तानी हुन नसकी आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा निम्नानुसार भुक्तानी गरेको छ । पालिकाले कुल कार्यसम्पन्न रकम रु. २,१३,४८,०७०। मध्ये संघीय सरकारबाट रु. १,८१,३३,०४७। निकासा प्राप्त गरी भुक्तानी गर्नुपर्नेमा रु. ५८,००,०००।०० मात्र प्राप्त गरेको छ । सो रकम निकासा प्राप्त नगरी पालिकाले आफ्नै बजेटमा व्यवस्था गरी रु. १,२३,३३,०४७।०० उपभोक्ता समितिलाई भुक्तानी गरेकोले

पालीकालाई बढी व्ययभार परेको देखिन्छ । सशर्त अनुदान अन्तर्गतको कार्यक्रमको रकम निकासी प्राप्त गरी भुक्तानी गर्न सुनिश्चित हुने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

झोलुङ्गे पुल योजनाको नाम	कुल खर्च रकम	जनसहभागिता रकम	भुक्तानी रकम पालिका	भुक्तानी रकम संघ	पालिका बाट व्यहोर्नुपर्ने रकम १३ %	संघ बाट व्यहोर्नुपर्ने रकम ८५%	भुक्तानी रकम	बढी रकम
दोर्वो खोला	४९४८४८७	१२०३४४						
खक्ले फास्कु	३६७४५८३	८०८५५						
पानीखाने खोला	२८५६६७०	७१५२२						
सीक्रि घट्टे खोला	६३४२४६८	१५१६१४						
तुलो सोती खोला	३५२५८६३	८११५२	१५०४२५८२	५८०००००	२७०९५३६	१८१३३०४७	२०८४२५८२	१२३३३०४७
जम्मा लागत	२,१३,४८,०७०	५,०५,४८८	१,५०,४२,५८२	५८,००,०००	२७,०९,५३६	१८१३३०४७	२,०८,४२,५८२	१,२३,३३,०४७

२४ यन्त्र उपकरण सञ्चालन:

पालिकामा रहेका यन्त्र उपकरणहरू मितव्ययी तथा प्रभावकारी तवरले सञ्चालन गर्नुपर्दछ । पालिकाले एक एम्बुलेन्स खरिद गरी सञ्चालनमा ल्याएको छ । एम्बुलेन्स सञ्चालनको इन्धन, चालक पारिश्रमिक, मर्मत वापत गरेको खर्च र आयको निम्नानुसार रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा एम्बुलेन्स सञ्चालनमा रु.७ लाख ८० हजार खर्च गरी रु.३ लाख ९६ हजार आम्दानी गरेको छ । लाभलागत विश्लेषण गरी सोको आधारमा उपकरण सञ्चालनलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

क्र.सं.	सामानको विवरण	इन्धन लागत (रु.)	जनशक्ति लागत (रु.)	मर्मत लागत (रु.)	कुल खर्च (रु.)	आय (रु.)	खर्चको तुलनामा आय प्रतिशत
१	एम्बुलेन्स	२,२७,३००	४,७८९५६,	७३,८४८	७,८०,९०४	३,९६,५००	५०.८३

२५ सम्पत्तिको प्राप्ति उपयोग र संरक्षण

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ अनुसार घर जग्गा तथा सम्पत्तिको लगत राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। सार्वजनिक प्रकृतिको जग्गा प्रयोग गर्न उपलब्ध गराउने सम्वन्धी मापदण्ड, २०७७ को दफा ३ मा सरकारी विद्यालय, सरकारी स्वास्थ्य केन्द्र वा सरकारी अस्पताल वा सरकारी प्रयोजनका लागि जग्गा आवश्यक भई त्यस्तो स्थानमा सरकारी जग्गा नरहेको वा भएपनि प्रयोग गर्न उपर्युक्त नरहेको कारण त्यस्तो स्थानमा रहेको सार्वजनिक प्रकृतिको जग्गा प्रयोग गर्न उपर्युक्त र आवश्यक देखिएमा नेपाल सरकारले प्रयोग गर्न स्विकृति दिन सक्ने व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले सरकारी सम्पत्तिको अभिलेख राखेको छैन । सरकारी सम्पत्तिको एकीकृत अभिलेख तयार गरी संरक्षण गर्नुपर्दछ ।

२६ ठेक्का व्यवस्था :

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ९ मा खुला रूपमा वोलपत्र आह्वान गरी खरिद गर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले वोलपत्र मार्फत प्रतिस्पर्धी आपूर्तिकर्ता छनौट गरी वार्षिक कार्यक्रम अनुसारका विभिन्न निर्माणका योजना कार्यान्वयन गर्दै आएको छ । यस्ता योजना लागत अनुमान भन्दा १६ देखि ४७ प्रतिशत सम्म घटीमा गर्ने गरी कबोल भए अनुसार कार्यान्वयन गराएको पाइयो । लागत अनुमान भन्दा धेरै घटी रकममा योजना सम्झौता हुँदा कामको गुणस्तरमा नकरात्मक प्रभाव पर्न सक्ने भएकोले तोकिएको गुणस्तर कायम गर्न अनुगमन तथा सुपरीवेक्षणलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ । योजनाहरूको लागत अनुमान, सम्झौता रकम, घटी प्रतिशत, सम्झौता मिति र वोलपत्रको संख्याको विवरण देहायमा उल्लेख छ ।

ठेक्का नं.	निर्माण व्यवसायी	लागत अनुमान (रु.)	सम्झौता रकम (रु.)	घटी प्रतिशत	सम्झौता मिति	बोल पत्रसंख्या
SRM/NCB/W/01-2081/082	के एम बि कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स ,रोशी	१९४६९५०१	१०४८४८६१	४६	०९/०८/२०८१	१३
SRM/NCB/W/02-2081/082	पल्मिभश कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स ,धादिंग	२६७९५८१	१७७३७५५	३४	०९/०८/२०८१	७
SRM/NCB/W/03-2081/082	एम डी कन्स्ट्रक्सन ,शैलुङ	२४३४५४३	१६५०८०८	३२	२५/०८/२०८१	२
SRM/NCB/W/04-2081/082	एम डी कन्स्ट्रक्सन ,शैलुङ	२४३५५१९	१६१०९००	३४	२५/०८/२०८१	७
SRM/NCB/W/06-2081/082	सावित्रिदेवी निर्माण सेवा, काठमान्डौ	२२२२५८३	१३५८३९४	३९	२५/०८/२०८१	४
SRM/NCB/W/07-2081/082	चनखु कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स ,दोलखा	१९८०७२७	१३३७४२१	३२	२१/०८/२०८१	४
SRM/NCB/W/08-2081/082	बैतेश्वोर निर्माण सेवा ,दोलखा	१९४८३८०७	१०४३९३५४	४६	२०/०८/२०८१	७
SRM/NCB/W/09-2081/082	डी मुन कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स ,दोलखा	१९४८४३३६	१०२४४०७९	४७	२७/०८/२०८१	११
SRM/NCB/W/12-2081/082	सिमान एण्ड सिस्टर कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि ,शैलुङ	८७६६८१२	५१९२७१६	४१	२२/१०/२०८१	५
SRM/NCB/W/13-2081/082	सिमान एण्ड सिस्टर कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि ,शैलुङ	७७२९४१७	४४६७०६४	४२	२२/१०/२०८१	४

२७ कर तथा शुल्क असुली:

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५५, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल बिरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ । यस बर्ष रु. ६१,३६,२९१ राजश्व आम्दानी भएकोमा राखनपर्ने मलेप फारम नराखेको, प्राप्त राजश्व परीक्षण भिडान गर्ने आन्तरिक नियन्त्रण पद्धति नभएकोले प्राप्त हुनुपर्ने राजस्व सम्बन्धमा एकिन हुनुपर्दछ । पालिकाले विभिन्न शीर्षकमा आय अनुमान र असुली स्थिति निम्नानुसार रहेको छ ।

आम्दानी शीर्षक	अनुमान (रु.)	आम्दानी (रु.)	असुली प्रतिशत
सम्पत्ति कर	७,८५,०००.००	६,७०,०१६.३८	८५.३५
भुमिकर/मालपोत	९,३०,०००.८१	८,४६,६००.५६	९१.०३
वहाल कर	४,४०,०००.००	२,८७,५३५.२८	६५.३५
सवारी साधन कर (साना सवारी)	१,००,०००.००	२२०.००	०.२२
व्यवसायले भुक्तानी गर्ने	१०,००,०००.००	३९,०५०.००	३.९१
कृषितथा पशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	१,००,०००.००	०.००	०.००
अन्य कर	२१,८५,०००.००	८,४०,१९५.७०	३८.४५
अन्य निकायबाट प्राप्त लाभांश	०.००	२५,०००.००	
सरकारी सम्पत्तिको वहालबाट प्राप्त आय	१,०८,००,०००.००	०.००	०.००
कृषि उत्पादनको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	६०,००,०००.००	२,४२०.००	०.०४
अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	५,००,०००.००	०.००	०.००
अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	११,५०,०००.००	१,०००.००	०.०९
न्यायिक दस्तुर	५०,०००.००	१,२१०.००	२.४२
परीक्षा शुल्क	१,५०,०००.००	४२,२००.००	२८.१३
अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	०.००	८७,१००.००	
नक्सापास दस्तुर	४०,०००.००	२३,८८७.१०	५९.७२
सिफारिश दस्तुर	१७,७१,५००.००	१३,५८,४६०.१०	७६.६८
व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	४,९०,०००.००	४,००,१००.००	८१.६५
नाता प्रमाणित दस्तुर	२,१०,०००.००	९१,११०.००	४३.३९
अन्य दस्तुर	२५,९०,०६६.००	७,८४,०१३.७२	३०.२७
व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	०.००	२,१३,७७४.००	
विद्युत सम्बन्धी दस्तुर	०.००	११०.००	
अन्य क्षेत्रको आय	०.००	१०,०००.००	
अन्य राजस्व	०.००	३,९६,२२५.००	
व्यवसाय कर	२,००,०००.००	५,७६७.००	२.८८
बेरुजु	०.००	१०,२९६.००	
अन्य संस्थागत अनुदान	२,३४,००,०००.००	०.००	०.००
जम्मा	५,२८,९१,५६६.८१	६१,३६,२९०.८४	११.६०

पालिका भित्र रहेका करदाताहरुको अभिलेख व्यवस्थित नरहेको एवं बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझ्ने परिपाटी रहेकोले उल्लिखित असुली यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन । तसर्थ आफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गरी करको दायरामा ल्याउनुपर्दछ ।

२८ आन्तरिक आय:

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा संघ तथा प्रदेश सरकारबाट अनुदान रु.४७,९७,८३,५९९।०० प्राप्त गरेको छ भने पालिकाको आन्तरिक आय रु.६९,३६,२९९।०० रहेको छ । यस हिसावले पालिकाले संघ तथा प्रदेशबाट प्राप्त गरेको अनुदानको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा १.२८ प्रतिशत मात्र रहेको छ । त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय सङ्कलनको दायरालाई फराकिलो पाउँदा आन्तरिक आय वृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

२९ आय अनुमान:

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ मालपोत, कर, सेवा शुल्क, दस्तुर लगायत वापत अनुमानित रु. ५,२८,९९,५६६।८९ प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा रु. ६९,३६,२९९।०० अर्थात अनुमानको ११.६० प्रतिशत मात्र आम्दानी प्राप्त गरेको छ । योजनाको माग संख्या धेरै भएको, संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने सशर्त, विशेष र समपूरक अनुदानबाट संचालन हुने योजना समयमा सम्पन्न नभएकोले बजेट फ्रिज भएको र फ्रिज भएको रकम बराबरको कार्य पालिकाले आगामी बजेटमा समावेश गर्नुपरेको, संघिय सरकारले साझेदारी गर्नुपर्ने रकम निकासामा नपठाएको कारण घाटा बजेट ल्याउनु परेकोले पालिकाले जनाएको छ । सो कारण आम्दानी अस्वभावीक रुपमा बढी अनुमान भएको देखिन्छ । पालिकाको आन्तरिक आम्दानी न्यून भएकोले अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यथार्थपरक बनाई आय आर्जन बृद्धि गर्ने तर्फ ध्यान दिन आवश्यक देखिन्छ ।

३० व्यवसाय कर:

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क वापत रु. २,९३,७७४ र व्यवसाय कर वापत रु. ५,७६७ समेत रु. २,९९,५४१ कर सङ्कलन गरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरूको अभिलेख अद्यावधिक गरेको छैन । जसबाट पालिकाले सङ्कलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मात्र सक्ने अवस्था छैन । तसर्थ पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अभिलेख अद्यावधिक राखी करको दायरामा ल्याउनुपर्दछ ।

३१ बालविकास सहजकर्ता

प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्रको राष्ट्रिय न्यूनतम मापदण्ड मार्गदर्शक पुस्तिका, २०६७ को प्रथम संशोधन २०७५ बमोजिम न्यूनतम २५ जना सम्म विद्यार्थी संख्या भएकोमा १ जना र २५ जना भन्दा बढी भएमा थप बाल विकास सहयोगी कार्यकर्ता राख्न पाउने व्यवस्था छ । पालिका अन्तर्गत सञ्चालित देहायका बालविकास केन्द्रहरूमा २५ जना भन्दा कम विद्यार्थी रहेका विद्यालयहरूमा पनि २ जना बाल विकास सहजकर्ता राखी संघ सशर्त अनुदानबाट रु.१०,०००।- र पालिकाबाट रु. ७,०००।- गरी रु.१७०००.०० का दरले निकासामा दिई खर्च गरेको नियमसम्मत नदेखिएको रु.

क्र सं	विद्यालयको नाम	विद्यार्थी संख्या	आवश्यक बाल शिक्षक	नियुक्त बाल शिक्षक	रकम (रु.१३ महिना पोशाक भत्ता सहित)
१	दुधपोखरी आधारभूत विद्यालय	१४	१	२	२,३९,०००
२	शैलुङ्गेश्वर आधारभूत विद्यालय पाडेखानी	१३	१	२	२,३९,०००
३	पिपलडाँडा आधारभूत विद्यालय	६	१	२	२,३९,०००
४	कल्लावारी माध्यमिक विद्यालय	१९	१	२	२,३९,०००
जम्मा					९,२४,०००

३२ शिक्षक दरबन्दी र पदपूर्ति:

स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरूमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ । पालिका अन्तर्गत विभिन्न तहका सामुदायिक विद्यालयहरूको शिक्षक दरबन्दी र पदपूर्तिको अवस्था एवं विद्यार्थीको संख्या निम्नानुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र.सं.	विद्यालयको संख्या	शिक्षक दरबन्दी	पदपूर्ति मध्ये स्थायी	पदपूर्ति मध्ये करार	राहात	विद्यार्थी संख्या
१	२९	२००	११६	१४	७०	२५५०

पालिकाको शिक्षक विद्यार्थी औषत अनुपात १:२० रहेको देखिन्छ।

३३ विज्ञान प्रयोगशाला अनुदान:

शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय अन्तर्गत शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रद्वारा जारी कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१/८२ क्रियाकलाप नं २.७.१३.१३ को ९.१ मा विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढिकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान बापत छनौट भएका विद्यालयहरूलाई विज्ञान प्रयोगशाला अनुदान बापत रु.६,५०,०००।०० प्रदान गर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले श्री शैलेङ्गेश्वर आधारभूत विद्यालयलाई विज्ञान प्रयोगशाला अनुदान रु.६,४९,७८९।०० निकासी दिएको छ । विद्यालयको विज्ञान प्रयोगशाला अनुदान उपयोगको प्रभावकारिताबारे अनुगमन गर्नुपर्दछ ।

३४ नमुना विद्यालय:-

शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रद्वारा प्रकाशित कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि क्रियाकलाप नं २.७.१३.१३ को बुँदा ९.१ मा विद्यालयलाई स्वीकृत निर्देशिकामा उल्लेखित विद्यालयलाई स्वीकृत गुरुयोजनाका आधारमा निर्माण गरिएको वार्षिक कार्यान्वयन योजना अनुसार नमुना विद्यालय विकास एवम् सञ्चालन निर्देशिका, २०७४ (संसोधनसहित) मा उल्लेखित तत्कालीन रूपमा शैक्षिक सुधार हुने क्रियाकलाप निर्धारण गरी शैक्षिक पूर्वाधारहरू, छात्रावास व्यवस्थापन, शैक्षिक सुशासनका न्यूनतम सर्त पूरा गर्ने लगायतका कार्यक्रम गर्न भौतिक पूर्वाधार विकासका लागि विनियोजित बजेटको कार्य प्रगति सहितको प्रस्ताव विद्यालयबाट पेस गर्न लगाउने साथै यस आर्थिक वर्षमा सम्पादन गर्ने कार्यक्रम निर्धारण गरी स्थानीय तह र विद्यालयबिच सम्झौता गरी उल्लेखित विद्यालयका लागि रु.३० लाख अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा श्री दुर्गा माध्यामिक विद्यालयलाई रु.१५,००,००० लाख भुक्तानी गरेको पाईयो । गाउँपालिकाद्वारा प्रदान गरेको अनुदान रकमबाट गरेको काम सम्बन्धमा अनुगमन गरी प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

३५ स्यानेटरी प्याड:

स्यानेटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ को दफा ४ मा पालिकाले खरिद गरेको स्यानेटरी प्याड गुणस्तरमा कमी नआउने गरी भण्डारण गर्नुपर्ने उल्लेख छ । साथै दफा ५ मा स्यानेटरी प्याड त्रैमासिक, चौमासिक वा अर्धवार्षिक रूपमा वितरण गर्न सकिने उल्लेख छ । पालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूमा कक्षा ६ भन्दा माथिका छात्राहरु ७०६ जना रहेका छन । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा ७,०७९ थान स्यानेटरी प्याड रु. ८,४७,९२२ मा खरिद गरेकोमा गुणस्तर परिक्षण प्रतिवेदन संलग्न भएको देखिएन । गत विगतको खपतलाई आधार मानी समयमै उचित परिमाणमा खरिद गरि वितरण गर्ने, सुरक्षित रूपमा भण्डारण गर्नुपर्ने र विद्यालयमा अनुगमन गरी प्रयोग र सुरक्षित भण्डारणबारे प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ ।

३६ निशुल्क पाठ्यपुस्तक -

शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयबाट स्वीकृत कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१/८२ को क्रियाकलाप नं. २.४.६.२ (३.१) बमोजिम IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई स्थानीय तह अन्तर्गत सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयमा कक्षा १ देखि १२ सम्मका विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गराई तेस्रो त्रैमासिकभित्र विद्यालयहरूलाई पाठ्यपुस्तक वापतको रकम निकासी दिनुपर्दछ । यसरी रकम निकासी दिँदा पहिलो पटकमा विद्यार्थी संख्याको ७५ प्रतिशत संख्यालाई दिने र बाँकी २५ प्रतिशत रकम शैक्षिक सत्रको विद्यार्थी भर्नाको विवरण, पाठ्यपुस्तक खरिद र वितरण गरेको विवरणका आधारमा एकिन गरी नपुग हुने रकम मात्र थप निकासी दिन

व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कको आधारमा ७५ प्रतिशत रकम निकासी दिएकोमा दोस्रो पटक विद्यार्थी भर्नाको विवरण, पाठ्यपुस्तक खरिद र वितरण गरेको विवरणका आधारमा नपुग भएमा मात्र बाँकी रकम भुक्तानी दिनुपर्नेमा सोको तथ्याङ्क भिडान गर्दा निम्नानुसारका विद्यालयमा पाठ्यपुस्तक वापतको रकम बढी निकासी भएको देखिएकोले उक्त रकम सम्बन्धीत विद्यालयबाट असुल गरी दाखिला हुनुपर्ने रु..

सिन	विद्यालयको नाम	निकासी भएको रकम (रु.)	IEMIS २०८२ अनुसार निकासी हुनुपर्ने रकम (रु.)	बढी निकासी भएको रकम (रु.)
१	विरेन्द्र माध्यमिक विद्यालय	८९१०५	८७०८९	२०१६
२	सागुते माध्यमिक विद्यालय	११२७८०	१०४९०३	७८७७
३	दुर्गा माध्यमिक विद्यालय	१९७०१८	१९५४००	१६१८
४	मागापौवा माध्यमिक विद्यालय	४८१७५	४६६९८	१४७७
५	कालिका माध्यमिक विद्यालय	१०८०१९	१०१०८८	६९३१
६	नविन माध्यमिक विद्यालय	८१५६२	७६९७५	४५८७
जम्मा				२४,५०६

असुल गर्नुपर्ने	२४,५०६
-----------------	--------

३७ दिवा खाजा -

शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय मानव श्रोत विकास केन्द्रबाट प्रकाशित आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधिको कम्पोजिट नम्बर २.७.११.१ मा राष्ट्रिय स्तरमा देखिने अनुपस्थिति दर विद्यालय छाड्ने दर लगायतलाई आधार मानि प्रति विद्यार्थी वार्षिक रुपमा १८० दिनका दरले स्थानीय तहले सामुदायिक विद्यालयमा प्रारम्भिक बाल विकास कक्षा देखि कक्षा ५ सम्मका अध्ययनरत विद्यार्थीका लागि विद्यार्थीको उपस्थिति हाजिरीको आधारमा प्रति विद्यार्थी रु.१५ का दरले दिवा खाजा कार्यक्रमको रकम निकासी हुने व्यवस्था छ। शारदा मध्यमिक विद्यालयमा ८४ विद्यार्थी भएकोमा १५ का दरले १८० दिनको रु.२,२६,०००।०० निकासी हुनुपर्नेमा रु.२,३२,२००।०० निकासी भएकोले बढी निकासी भएको रु.५,४००।०० असुल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	५,४००
-----------------	-------

३८ शिक्षक तथा विद्यालय व्यवस्थापन

शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम ४ बमोजिम विद्यालय खोल्नको लागि सामुदायिक विद्यालयको पुर्वाधार अनुसूचि-३ को (ठ) बमोजिम प्रतिकक्षा विद्यार्थी संख्या हिमाली क्षेत्रमा ४०, पहाडी क्षेत्रमा ४५ र तराइ क्षेत्रमा ५० हुनुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार जम्मा २९ वटा विद्यालयमा शिक्षक दरबन्दी २०० रहेकोमा पदपूर्ति १९९ रहेको छ । विद्यार्थी संख्या २५२५ रहेकोले पालिकाको शिक्षक विद्यार्थी औषत अनुपात १:१३ रहेको देखिन्छ भने प्रति विद्यार्थी लागत रु. ५९,९९९.०० रहेको छ । शिक्षक विद्यार्थी अनुपात, प्रति विद्यार्थी लागत र भौगोलिक विकटता जस्ता कुराहरुलाई विचार गरी शिक्षक तथा विद्यालय व्यवस्थापन गरी पठन पाठनलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ । पालिकाको विद्यालय अनुसारको शिक्षक संख्या, विद्यार्थी संख्या, खर्च, विद्यार्थी शिक्षक अनुपात र प्रति विद्यार्थी लागत निम्नानुसार छ ।

सि नं.	विद्यालयको नाम र ठेगाना	शिक्षक संख्या	विद्यार्थी संख्या	तलब (रु.)	कार्यक्रम (रु.)	कुल निकास रकम (रु.)	विद्यार्थी शिक्षक अनुपात	प्रति विद्यार्थी लागत (रु.)
१	दुर्गा मा.वि., भैंसेचौर	१९	४२०	१४२७१८०६	१५२२०४१०	२९४९२२१६	२२	७०२२०
२	साँगुते मा.वि., कालापानी	१५	१८३	८८४०७५७	९०२०९५	९७४२८५२	१२	५३२४०
३	वीरेन्द्र मा.वि., बोजिनीडाँडा	१७	१८४	१०८७९२७९	८७५५०१	११७५४७८०	११	६३८८५
४	मगापौवा मा.वि., हिले	१२	९२	७११९१७२	५८५५५८	७७०४७३०	८	८३७४७
५	कल्लाबारी मा.वि., कल्लाबारी	१४	१३७	८०७५७४३	६५२१८३	८७२७९२६	१०	६३७०७
६	कालिभूमे मा.वि., बोत्ले	१३	११५	७३७१०४३	५५७१६८	७९२८२११	९	६८९४१
७	कालिका मा.वि., दाखा	१७	१९६	११२४१६८६	९०६७७४	१२१४८४६०	१२	६१९८२
८	नविन मा.वि., चण्डीडाँडा	१७	१५८	९८७५९६५	७९६७२७	१०६७२६९२	९	६७५४९
९	शारदा मा.वि., पोखरे पोखरे भैंसे	१७	३४१	८२९७४१४	८७७५६८	९१७४९८२	२०	२६९०६
१०	मनमोहन शिक्षासदन आ.वि, मगादेउराली	३	२०	१९६१३२३	१७६८२९	२१३८१५२	७	१०६९०८
११	सरस्वती आ.वि, कोलामखान	३	३३	१८९२५८७	२३०७६३	२१२३३५०	११	६४३४४
१२	पिपलडाँडा आ.वि, आहाले	६	३७	३४९१६३७	२०३९५५	३६९५५९२	६	९९८८१
१३	राष्ट्रिय आ.वि, दुङ्गे	६	९३	३८०९९२०	४१३६५९	४२२३५७९	१६	४५४१५
१४	सञ्जीवनी आ.वि, हिले	०	८	२२४०००	६२४५०	२८६४५०		३५८०६
१५	सेतीदेवी आ.वि, निगाले	१	१०	६४५९९३	८१५८०	७२७५७३	१०	७२७५७
१६	महादेव आ.वि, झोर	२	२९	१४७३२३४	२१७४०४	१६९०६३८	१५	५८२९८
१७	भद्रेश्वर आ.वि, साउँते	४	२३	२४९९२७९	१४८१७०	२६४७४४९	६	११५१०६
१८	शैलुङ्गेश्वर आ.वि, पाँडेखानी	३	४३	२२६२४२७	२५०८४२	२५१३२६९	१४	५८४४८
१९	कालापानी आ.वि, कालापानी	१	२९	८८३९२५	१७१८७५	१०५५८००	२९	३६४०७
२०	नमुना आ.वि, सल्लेरी	४	३१	२९०२४१५	१०२८८९५	३९३१३१०	८	१२६८१६
२१	शैलुङ्गेश्वर आ.वि, झोर मनगाउँ	५	१२७	४१७९३१६	५६४६२३	४७४३९३९	२५	३७३५४
२२	ताप्लेडाँडा आ.वि, नाइके	२	१०	१४२५३३३	९४९२७	१५२०२६०	५	१५२०२६
२३	कमलामाई आ.वि, जम्सिङ	१	५	६६९१२६	७७३२५	७४६४५१	५	१४९२९०
२४	शैलुङ्गेश्वर आ.वि, दुङ्गे	१	२३	११२९५३६	१४२८०२	१२७२३३८	२३	५५३१९
२५	चण्डिका आ.वि, आहाले ढाँडे	६	५६	३५००६४५	२६३९९५	३७६४६४०	९	६७२२६
२६	जलधारा आ.वि, पोखरे	२	१८	११६०४७३	९९२९०	१२५९७६३	९	६९९८७
२७	कुण्ड आ.वि, गैरी	१	१२	५६७०५५	८६२३०	६५३२८५	१२	५४४४०
२८	दुधपोखरी आ.वि, गैरो	६	८७	४१३५२०९	३४५१०५	४४८०३१४	१५	५१४९८

२९	कमला आ.वि, मानेडाँडा	१	५	६११८१९	६३८२०	६७५६३९	५	१३५१२८
	जम्मा	१९९	२,५२५	१२,५३,९८,११७	२,६०,९८,५२३	१५,१४,९६,६४०	१३	५९,९९९

३९ सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण भत्ता सम्बन्धमा देखिएका बेहोरा देहाय अनुसार रहेका छन ।

- ३९.१ सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा ११ बमोजिम लाभग्राहीको मृत्यु भएमा, एकल महिलाले विवाह गरेमा, बालबालिकाको उमेर ५ वर्ष पुगेमा, बैंकबाट वितरण भएकोमा लगातार एकवर्ष खाता निष्क्रिय भएमा, सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने व्यक्ति बसाईसरी अन्यत्र गएमा र अयोग्य व्यक्तिले भत्ता प्राप्त गरेको प्रमाणित भएमा, स्थानिय तहको वडा कार्यालयमा ३५ दिनभित्र घटना दर्ता गराएमा वा कुनै लाभग्राही घटना दर्ता नगराएको अवस्थामा स्थानीय तहका वडा अध्यक्ष, वडा सदस्य, वडा सचिव वा कार्यरत कर्मचारीहरुले घटना भएको जानकारी पाएमा सत्य तथ्य बूझी वडा कार्यालयबाट लगत कट्टा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षणको क्रममा केही वडाहरुको सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरुको विवरण नमूना छनौट गरी हेर्दा विगत आ.व मै मृत्यु भै सकेका तथा बसाई सराई गरेका व्यक्तिहरुको खातामा समेत निकास भएको देखिएको र लेखापरीक्षणको क्रममा बैंकबाट फिर्ता ल्याई बेरुजु खातामा दाखिला भएकोले पालिकाले समेत यस्ता विवरणहरुको एकिन गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ ।
- ३९.२ सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को परिच्छेद-७ मा भत्ता प्राप्त गर्ने व्यक्तिको विवरण स्थानीय तहले सभामा पेश गर्नुपर्ने र स्थानीय तहले सञ्चालन गरेको कार्यक्रमको चौमासिक वा वार्षिक रुपमा समीक्षा गर्दा सामाजिक सुरक्षा भत्ता कार्यक्रममा भएको निकास तथा खर्चको पनि समीक्षा गर्नुपर्ने उल्लेख छ । साथै स्थानीय तहको कार्यालयले लाभग्राहीको नाम, दर्ता, तथा नवीकरण प्रकृया, भत्ताको दर, प्राप्त हुने बैंकद्वारा लाभग्राहीले पूरा गर्नुपर्ने प्रकृया जस्ता भत्ता सम्बन्धी जानकारी स्थानीय सामाजिक संघ संस्था, गैरसरकारी संस्था, सामाजिक परिचालनमा संलग्न संस्था समेतको सहयोग लिएर अनिवार्य रुपमा प्रचार प्रसार गर्नुपर्ने र त्यस्ता विषय सम्बन्धी सूचना स्थानीय एफ.एम. लगायतका सञ्चार माध्यमहरुबाट प्रचार प्रसार गर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने र भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको नाम नामावली सम्बन्धित स्थानीय तहको वेबसाइटमा राख्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्नेमा सो व्यवस्थाको पालना गरेको पाइएन । कार्यविधिको पालना गरी भत्ता वितरणमा पारदर्शीता कायम गर्नुपर्दछ ।
- ३९.३ सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा ३४ बमोजिम वडा समितिले प्रत्येक चौमासिकमा कम्तीमा एक पटक सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सम्बन्धमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने उल्लेख भएतापनि सार्वजनिक सुनुवाई गरी जनगुनासो सम्बोधन गरेको छैन । कार्यविधिले तोकेको समयमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्नु पर्दछ ।
- ३९.४ सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा २७ बमोजिम नेपाल सरकारको संघीय मामीला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले नियमित, केन्द्रीय पञ्जीकरण विभागले बिशेष सूचक बनाइ तथा जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालयले भत्ता वितरण कार्य प्रक्रियाको निरीक्षण तथा अनुगमन गर्नुपर्ने व्यवस्था भएतापनि यस वर्ष सम्बन्धित निकायले कार्यविधि अनुसार अनुगमन तथा निरीक्षण गरेको पाइएन । त्यस्तै दफा ९ मा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्न नियमित रुपमा अनुगमनको व्यवस्था तोकेको छ । पालिकाले कसैले दोहोरो हुनेगरी र सरकारी सुविधा लिने ब्याक्तिले भत्ता लिए नलिएको सम्बन्धमा अनुगमन गरेको देखिएन । सामाजिक सुरक्षा भत्ताको दुरुपयोग हुन नदिन पालिका स्तरीय अनुगमन संयन्त्रलाई प्रभावकारी बनाउँदै तोकिए बमोजिम भत्ता वितरण र लगत अद्यावधिक गर्ने कार्यमा ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।
- ३९.५ कार्यविधिको दफा २६(३) मा एक आर्थिक वर्षमा एकपटक पनि रकम नझिकेका लाभग्राहीको विवरण सेवा प्रदायक बैंकबाट अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचामा प्राप्त गरी त्यस्ता लाभग्राहीका सम्बन्धमा स्थानीय तहले आवश्यक छानविन गरी कुनै लाभग्राहीको मृत्यु भएको वा कुनै कारणले भत्ता प्राप्त गर्न योग्य नभएको पाईएमा सम्बन्धित बैंकबाट लगत कट्टा हुने मिति सम्मको रकम सम्बन्धित हकवालालाई भुक्तानी गरी सो मिति भन्दा पछिको रकम फिर्ता गरी संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने उल्लेख छ । लेखापरीक्षणको

क्रममा वढी निकासो भई वैकमा रहेको रु.६४,८६१.०० दाखिला भएको छ । समयमै लगत कट्टा गरी लगत कट्टा पश्चात रकम निकासो नहुने गरी आवश्यक व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

४० **फिल्ड तथा प्रोत्साहन भत्ता:**

गाउँपालिकाको खर्चको मापदण्ड सम्बन्धी नर्म्स, २०७५ को बुँदा ३१(४) बमोजिम प्रोत्साहन भत्ता तोकेको हकमा कार्यालयले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा तोकेको अवधिको लागि लक्ष्य सहितको परिसुचक तयार गरी गाउँसभाबाट स्वीकृत भएपछि मात्र कर्मचारीलाई कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन भत्ता दिन सकिने व्यवस्था गरेको छ । शैलुङ गाउँ कार्यपालिकाको ३० औं बैठकको निर्णय नं.५ बमोजिम प्राविधिक कर्मचारीलाई शुरु तलबको ४० प्रतिशत फिल्ड भत्ता मासिक रूपमा उपलब्ध गराउने निर्णय गरे बमोजिम सोहीँ गाउँसभा (मिति २०८१।३।१९) को निर्णय नं.७(ड) बमोजिम प्राविधिक भत्ता निरन्तरता दिने निर्णय गरेको देखियो । खर्चको मापदण्ड सम्बन्धी नर्म्सले सुचक निर्धारण गरी मात्र प्रोत्साहन भत्ता स्वीकृत गर्नुपर्ने उल्लेख भए तापनि पालिकाले यस वर्ष मापदण्ड तयार नगरी कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम मासिक तलब सुविधाको ४० प्रतिशत रकम १ जना इन्जिनियर सहित ८ जना प्राविधिक कर्मचारीलाई रु.१५,०७,८०८।०० प्रोत्साहन भत्ता भुक्तानी गरेको छ । मापदण्ड तयार नगरी भुक्तानी भएको फिल्ड तथा प्रोत्साहन भत्ता नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	१५,०७,८०८
--------------	-----------

४१ **भ्रमण खर्च:** (957-2082-03-15):

स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ (संशोधन समेत) को दफा ७ बमोजिम आफ्नो निकायको कामको सिलसिलामा आफ्नो क्षेत्रभन्दा बाहिर गई बास बस्नु परेमा अनुसूची-१ (क) मा उल्लेख भए बमोजिमको भत्ता पाउने उल्लेख छ । गाउँपालिका उपाध्यक्ष श्री पार्वती कार्की प्रदेश मन्त्रालय हेटौडा जाँदा अनुसूची १-(क) बमोजिम सुविधा लिएको र थप होटेलको बिल पेश गरी रु.१५,००० भुक्तानी भएको देखियो । भ्रमण अवधिको भ्रमण खर्च एकमुष्ट भुक्तानी भएको अवस्थामा थप बिल भुक्तानी हुँदा दोहोरो परेको देखिएकोले उक्त रकम सम्बन्धितबाट असुल हुनुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	१५,०००
-----------------	--------

४२ **दोहोरो भुक्तानी:** (3-2081-06-13):

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ बमोजिम बिल भरपाई बमोजिम रकम भुक्तानी गर्नुपर्दछ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को भौ नं.२२२ मिति २०८१।३।२३ मा जिविकोपार्जन कार्यक्रममा सामग्री खरिद गरी लाभग्राहीलाई वितरण गर्ने कार्यका लागि होराइजन टेक्नो ट्रेडर्स प्रा.लि.सँग रु.९,९३,००० को सामग्री खरिद गरी भुक्तानी गर्दा अग्रिम कर रु.१४,८९० कट्टा गर्नुपर्नेमा रु.१,४८,९०० कट्टा भएकोले बढी कट्टा भएको रु.१,३३,४१० सप्लायर्सलाई यस आर्थिक वर्षमा भुक्तानी गरेको छ । तर अग्रिम कर वापतको रकम सप्लायर्सको नाममा अग्रिम कर (१११२३) राजस्व कार्यालयमा दाखिला भएको छ । सोही बराबरको रकम पालिकाले छुट्टै भुक्तानी दिँदा दोहोरो भुक्तानी भएको छ । सप्लायर्सले बढी दाखिला भएको कर मिलान अवधि असोजसम्म हुने भएकोले निजले मिलान गरे नगरेको एकीन नगरी पालिकाबाट भुक्तानी भएकोले सो सम्बन्धमा सप्लायर्सलाई भुक्तानी भएको रकम यकिन गरी असुल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	१,३३,४१०
-----------------	----------

४३ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम:**

स्थानीय तहमा सूचीकृत व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूत गराउने एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरूको विकास मार्फत नागरीकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा आएको छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०५७ को दफा २(१) बमोजिम गाउँपालिकाले बेरोजगारीको तथ्यांक अद्यावधिक गरेर, सूचीमा समावेश भएकाहरूलाई प्राथमिकिकरण गरी प्राथमिकताक्रम अनुसार, कामका लागि रोजगार कार्यक्रममा संलग्न गराई रोजगारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा, पालिकाले बेरोजगार संख्या १०५१ लाई सूचीकृत गरेकोमा जम्मा ७६ जना अर्थात् सूचीकृत बेरोजगारको ७.२३ प्रतिशतले

मात्र रोजगारी पाएका छन् । यस कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय तहभित्रका वडाहरूमा सडक नाला, मोटर बाटो, सोलिड निर्माण कार्य लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गरी यस वर्ष ७६ जना लक्षित वर्गलाई ६० दिन देखि १०० दिनसम्म रोजगारी उपलब्ध गराई रु. ३३,५२,५६० खर्च गरेको छ । यस अन्तर्गत सञ्चालन भएका कार्यक्रमको विवरण निम्नानुसार रहेका छन् ।

क्र.सं.	कार्यक्रम / योजना सञ्चालन	रोजगार संख्या	कुल खर्च रकम (रु.)
१	भैंसेफलाटे सडक स्तरोन्नति आयोजना	७	२९९०००
२	वडाकार्यालय हेल्थपोष्ट सडक सोलिड आयोजना	७	२६३८००
३	लहरे दुंगेसडक सोलिड आयोजना	५	१९७०००
४	वडाकार्यालय गोठपानी सडक सोलिड आयोजना	५	१९७०००
५	दाहालटोलपानीघाट सडक सोलिड आयोजना	७	२९९०००
६	जिम्बुखोलाबरखन भूमेथान सडक सोलिड आयोजना	७	३४४५००
७	सीक्रीलप्से सडक सोलिड आयोजना	७	३४४५००
८	फोक्टेझगडे डाँडा सडक सोलिड आयोजना	९	३९४०००
९	पसल टोलमानेदोमान पदमार्ग मर्मत सम्भार तथा निर्माण आयोजना	२	२९६०००
१०	मालिघ्याडखोला पसल टोल सडक स्तरोन्नति आयोजना	७	१८००००
११	बाघखोरचिन्ने पोसाव सडक स्तरोन्नति आयोजना	३	१८००००
१२	कल्लावारी मा.वि. देखि मुलधारा सिँडी निर्माण आयोजना	३	२५७७६०
१३	स्याङस्याङ शिव मन्दिर तथा चौतारो निर्माण आयोजना	७	१०००००
	जम्मा	७६	३३,५२,५६०

उक्त खर्चबाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी रोजगारी सिर्जना भए तापनि कामको दिगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको छैन । कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थित तवरले कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्दछ ।

४४ उत्पादित सामानको अभिलेख:

गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७७ को दफा ३९ अनुसार तालिमबाट उत्पादित सामान तथा वस्तुहरूको व्यवस्थित अभिलेख राखि त्यस्ता उत्पादनहरू प्रशिक्षण अवधिभित्रै परल मुल्यको पचास प्रतिशत छुट मुल्यमा सहभागीलाई नै विक्री गर्न सकिने व्यवस्था छ । पालिकाको लघु उद्यम विकास कार्यक्रम अन्तर्गत तालिमबाट कच्चा पदार्थमा रु.६७,२३२ खर्च गरी विभिन्न ७ प्रकारको १४७ थान कपडाहरू उत्पादन गरेकोमा उत्पादित सामानहरू भण्डारमा नै रहेको पाइयो । कच्चा पदार्थको लागतको कम्तिमा पचास प्रतिशत रकममा विक्री गरी कार्यालयको राजस्व खातामा दाखिला गर्नुपर्नेमा विक्री नगरी भण्डारमा नै राखेको र केहि उत्पादित सामानहरू तालिममा सहभागिहरूलाई नमुनाको रूपमा वितरण गरेको पालिकाले जनाएको छ । निर्देशिकाले तोके बमोजिम आम्दानी गर्नुपर्दछ ।

४५ विल भरपाई पेश नभएको:

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(५) बमोजिम विल भरपाई सहित लेखा राख्नुपर्दछ । पालिकाले सामुदायिक सिकाइकेन्द्रहरूलाई सञ्चालन खर्च वापत रु. ८,८९,००० निकासी दिएकोमा रु.५,४५,८७५ को मात्र विलभरपाई पेश भएकोले नपुग रु.३,३४,१२५ को खर्चको विल भरपाई पेश गर्नुपर्ने अन्यथा असुल गर्नुपर्ने रु.

भौ.नं. र मिति	कार्यक्रम	भुक्तानी पाउने	भुक्तानी रकम रु	प्रमाण प्राप्त भएको रकम रु	प्रमाण पेश हुन बाँकी रकम रु
२९८-२०८२। ३।१७	सामुदायिक सिकाइ केन्द्र अनुदान कार्यक्रम	काली भगवती सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	२,९६,०००।	२,७५,३४५	२०,६५५
२९८-२०८२। ३।१७	सामुदायिक सिकाइ केन्द्र अनुदान कार्यक्रम	शैलुङ्गेश्वर सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	२,९३,०००।	२,७०,५३०	१३,४७०
२९८-२०८२। ३।१७	सामुदायिक सिकाइ केन्द्र अनुदान कार्यक्रम	कल्लाबारी सामुदायिक सिकाइकेन्द्र	३,००,०००।	०	३,००,०००
जम्मा			८,८९,०००	५,४५,८७५	३,३४,१२५
				प्रमाण पेश नगरेको	३,३४,१२५

४६ औषधी खरिद:

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ३१ बमोजिम सार्वजनिक निकायले बीस लाख रुपैयाँ भन्दा बढी लागत अनुमान भएको मालसामान खुला बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस वर्ष पालिकाले आन्तरिक स्रोतबाट रु. १९,८१,०८६ संघीयस्रोतबाट रु. १२,४९,००० गरी कुल रु. ३२,३०,०८६ को औषधी खरिद गरेको देखिन्छ। सो मध्ये कोटेसनबाट रु २,४८,१७३ र बोलपत्रबाट रु. २९,८१,९१३ को औषधी तथा औषधिजन्य सामग्री खरिद गरेको पाइयो। सो सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा निम्नानुसार छन् ।

सि नं	भौ मिति	सप्लायर्स	रकम	कैफियत
१	३२३।२०८१।१२।०७	डालिमा मेडिसियन	१६,६७,०००	टेण्डर
२	३४६।२०८१।१२।०८	डालिमा मेडिसियन	६५,९१३	टेण्डर
३	१०३।२०८१।१२।०८	डालिमा मेडिसियन	१२,४९,०००	टेण्डर
४	१३४।२०८१।१२।२४	सन्जु श्री मेडिसियन सप्लायर्स	२,४८,१७३	कोटेसन
जम्मा			३२,३०,०८६	

- आपूर्ति हुने औषधि डब्लु.एच.ओ. सटिफाइड हुनुपर्ने औषधिको उत्पादन मिति, ब्याच नं र म्याद समाप्त हुने मिति उल्लेख गरी सम्बन्धित विषय विज्ञबाट मुचुल्का उठाई राख्ने नगरेको ,
- आपूर्ति भएका औषधी एवम् सर्जिकल समान स्टोर दाखिला हुनुअघि स्पेशीफिकेशन अनुसार भए/नभएको खुलाएको कारण औषधिको गुणस्तर र म्याद सम्बन्धमा यकिन नभएको ,
- औषधिको जिन्सी कितावमा आम्दानी बाँध्दा खरिद गरेको र जिल्लाबाट हस्तान्तरण भई आएको खुल्ने गरी व्यवस्थित रुपमा आम्दानी बाँध्ने नगरेको,
- औषधिको खर्च घटाउँदा वास्तविक खर्चको आधारमा नभई एकमुष्ट मागफारामको आधारमा घटाउने गरेको ,
- नमुना परीक्षण गर्दा केही औषधीहरुमा निशुल्कको लोगो नलगाएको

अत मापदण्ड बमोजिम खरिद, गुणस्तर परीक्षण,आम्दानी र भण्डारण गरी औषधी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ। साथै औषधीको म्याद गुज्रन नदिन १८ महिना वा दुई तिहाई अवधी म्याद रहने गरी खरिद गर्नुपर्दछ ।

४७ पकेट विकास कार्यक्रम:

नयाँ तरकारी पकेट विकास कार्यक्रम सञ्चालन अन्तर्गत प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण कार्यक्रम अन्तर्गत प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण कार्यविधि अनुसार विउ, बेर्ना, नश्ल एवं जैविक विषादी खरिद गर्न विभिन्न कृषक समुहलाई कुल खर्चको ५० प्रतिशत

व्यहोर्ने र पालिकाले ५० प्रतिशत व्यहोर्ने गरी सम्झौता भएको देखिन्छ । सम्झौता अनुसार रु १०,८८,३९४ भुक्तानी भएकोमा ढुवानी खर्च सतप्रतिशत रु.४०,००० नै पालिकाले व्यहोरेको देखिन्छ। यसरी कृषक समुहले व्यहोर्ने पचास प्रतिशत रु.२०,००० रकम समन्धित समुहबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

भौचर र मिति	कार्यक्रम	भुक्तानी पाउने समुह	असुल हुनुपर्ने ढुवानी रकम (रु.)
२०८१२०८२१२१२९	नयाँ तरकारी पकेट विकास कार्यक्रम संचालन	लाली गुराँस महिला कृषक समुह	५,०००
२१०१२०८२१२१२९	नयाँ तरकारी पकेट विकास कार्यक्रम संचालन	सुनौलो महिला कृषक समुह	५,०००
२१२१२०८२१२१२९	नयाँ तरकारी पकेट विकास कार्यक्रम संचालन	सिर्जनशिल कृषक समुह	५,०००
३५०१२०८२१३१२३	नयाँ तरकारी पकेट विकास कार्यक्रम संचालन	उद्यमशिल कृषक समुह	५,०००
जम्मा			२०,०००

असुल गर्नुपर्ने	२०,०००
-----------------	--------

४८ न्यानो झोला कार्यक्रम:

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरेको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा सशर्त अनुदान तर्फ स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरूको मार्गदर्शनमा प्रसुतिका आधारमा अनुमानको आधारमा अस्पतालहरूले सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली अनुसार न्यानो झोला तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार खरिद गरी सो अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट गुणस्तर परीक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिका अन्तर्गतका ७ वटा बर्थिङ सेन्टरका लागि आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा ६४ थान न्यानो झोला जिम्मेवारी सारेको र १५० थान खरिद गरेको छ । आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा न्यानो झोला खरिद गरेको देखिएन। गत वर्ष ८६ जना र यस वर्ष ४३ जना गरी जम्मा १२९ जना प्रसुति भएकोले ८५ थान मौज्दातमा रहेका छन्। खरिद भएका त्यस्ता झोलाहरू तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट परीक्षण गरी उपयुक्त भण्डारणको समेत व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

४९ खाना तथा विविध खर्च:

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाको विविध शिर्षकबाट कार्यक्रम तर्फ बाहेक बैठक संचालन लगायतको खाना/खाजामा रु. ५,९२,६१८।०० खर्च गरेको छ। उक्त रकम आन्तरिक आय रु. ६१,३६,२९०।८४ को तुलनामा ९.६६ प्रतिशत रहेको छ। कार्यविधि र मापदण्ड बेगर हुने यस्तो खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्नुपर्दछ ।

५० पूँजीगत बजेटमा चालु प्रकृतिका खर्च:

पूँजी सृजना नहुने खालका वितरणमूखी खर्चलाई निरुत्साहित गर्दै स्थानीय तहले अधिकतम प्रतिफल दिने र पूँजीको निर्माण हुने एवम् उपयोगिता सिर्जना हुने गरी योजना छनौट तथा कार्यान्वयन गरी पूँजीगत शीर्षकमा समावेश गरी सिमित स्रोतको उच्चतम प्रयोग गर्नुपर्दछ। पालिकाले अस्पताल व्यवस्थापन शिर्षकमा पूँजीगत शीर्षकमा चालु प्रकृतिका शिर्षकहरू राखी तलब लगायत चालु शिर्षकमा रु.१४,४२,२१६ भुक्तानी दिएको पाईयो । बजेटको सिद्धान्त बमोजिम चालु तथा पूँजीगत बजेट विनियोजन गरी सोही अनुसार खर्च गर्नुपर्दछ ।

५१ तलब भुक्तानी: (228-2081-11-02):

सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध सरकारी कर्मचारीलाई कार्यालयले सामाजिक सुरक्षा कोष योगदान वापत तलबको ६ प्रतिशत थप तथा कर्मचारीको तलबबाट १२ प्रतिशत कट्टा गरी सामाजिक सुरक्षा कोष पठाउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले सहायक पाँचौं श्री शरद चन्द्र पौडेल सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध नभएको अवस्थामा निजको नाममा सामाजिक सुरक्षा कोष योगदान वापत थप गरी कट्टा गर्न नपर्नेमा पुस, माघ र फाल्गुण महिनाको पारिश्रमिक भुक्तानी गर्दा ६ प्रतिशतले हुने रु.२,८४८.८४ का दरले ३ महिनाको सामाजिक सुरक्षा कोष योगदान ६ प्रतिशत थप भुक्तानी भएकोले उक्त रकम सम्बन्धितबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	८,५४७
-----------------	-------

५२ **फोहरमैला व्यवस्थापन:**

फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ अनुसार स्थानीय तहहरूले स्रोतमै फोहरमैलाको वर्गीकरण गर्न लगाई सोही अनुसार सङ्कलन र व्यवस्थापन गर्ने कार्यको शुरुवात गर्न सकेको छैन । फोहर उत्सर्जन हुने स्रोतमा नै वर्गीकरण गरी कुहिने, नकुहिने, सिसाजन्य, अस्पतालबाट उत्पादित र इ-वेष्ट लगायतका फोहर वर्गीकरण गरी उपयुक्त व्यवस्थापन गरेको देखिएन । फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापन गरी पालिकाको पर्यावरणलाई स्वच्छ राख्नुपर्दछ ।

५३ **तलवी प्रतिवेदन:**

निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७ ख (२), स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ को दफा ८क (५) तथा बागमती प्रदेश स्थानीय सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन, २०७९ को दफा ६९(५) मा तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब खर्च लेख्नु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यस वर्ष तलवी प्रतिवेदन पारित नगराई सघीय सरकारबाट हस्तान्तरित चालु अन्तर्गत स्वास्थ्य तर्फ २० जना कर्मचारीको रु. १,३८,६७,५२९।०० र पालिका तर्फ २१ जना कर्मचारीको रु. १,३४,०८,६४२ समेत रु. २,७२,७६,१७१ खर्च तलब लेखेको छ । तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेख्दा पाउने भन्दा बढी तलब भुक्तानी हुन सक्ने तथा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

५४ **पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति:**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२१ र खरिद सम्झौता बमोजिम खरिद सम्झौतामा तोकिएको म्यादभित्र निर्माण व्यवसायीका कारण कार्य सम्पन्न हुन नसकेमा निजले सार्वजनिक निकायलाई सम्झौता रकमको दश प्रतिशतमा नबढ्ने गरी साधारणतया प्रति दिन सम्झौता रकमको शुन्य दशमलब शुन्य पाँच प्रतिशतले पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति लिनुपर्ने व्यवस्था छ । ठेक्का सम्झौताको GCC 55.1 मा सम्झौता रकमको शुन्य दशमलब शुन्य पाँच प्रतिशत प्रतिदिनको दरले पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति लगाउने व्यवस्था छ । पालिकाले ठेक्काको कार्य समयावधी भित्र सम्पन्न नभएकोले भुक्तानी दिँदा निम्नानुसार पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति रकम कट्टा गर्नुपर्नेमा घटी कट्टा गरेको छ । घटी कट्टा भएको रकम सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

ठेक्का नं.	निर्माण व्यवसायी	पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति रकम (रु.)	कट्टा गरेको रकम (रु.)	बाँकी रकम (रु.)
SRM/NCB/W/02-2080/081	आर.डी.एस.इन्जिनियरिङ एण्ड कन्स्ट्रक्सन प्रा. लि.	२,०८,९०१	१,८३,६११	२५,२९०
असुल गर्नुपर्ने				२५,२९०

५५ **अद्यावधिक कार्यतालिका र कार्यप्रणाली**

एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम, प्रस्तावित शैलुङ अस्पताल भवन निर्माण (ठेक्का नं. SRM/NCB/W/15-2081/082) को ठेक्का सम्झौताको GCC34.3 मा निर्माण व्यवसायीले ठेक्काको आसयपत्र प्राप्त गरेको ७ दिन भित्र कार्यतालिका पेश गर्नुपर्ने र GCC34.3 मा प्रत्येक २० दिन भित्र कार्यप्रगति प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने र नगरेमा प्रति अद्यावधिक कार्यतालीकाको रु.२०,००० को दरले रोक्का गर्नुपर्ने उल्लेख छ । मिति २०८१।१२।२७ मा निर्माण व्यवसायी श्री बर्षा हिमालयन जे.भी. सँग सम्झौता भई निर्माण कार्य भईरहेकोमा हालसम्म कार्यप्रगति पेश गरेको छैन । यसबाट निर्माण कार्यको अनुगमन तथा नियन्त्रण कार्यमा असर पर्दछ । निर्माण व्यवसायीले लापरबाही गरेको कारण कार्यप्रगति तथा अद्यावधिक कार्यतालीका पेश नगरेको देखिन्छ । अद्यावधिक कार्यतालिका तथा कार्यप्रगति प्रतिवेदन पेश नगरेकोले निर्माण व्यवसायीबाट सम्झौतामा तोकिए बमोजिम कार्यतालिका पेश गर्न लगाई सो अनुसार काम गराउनुपर्दछ । निर्माण व्यवसायीबाट कार्यतालिका लिई पेश गर्नुपर्ने रु..

प्रमाण पेश नगरेको	२०,०००
-------------------	--------

५६ **अधुरो योजना:**

ठेक्का सम्झौतामा तोकिएको समयावधी भित्र कार्यसम्पन्न गर्नुपर्दछ । पालिकाले व्यवस्थापन गरेको गोल्मो खोला खानेपानी आयोजनाको ठेक्का सम्झौता अनुसारको निर्माण कार्य अधुरो रहेको छ । स्थानीयबासी बिच खानेपानीको मुलको विवादको कारण आयोजना अवरुद्ध

भई निर्माण कार्य सम्पन्न हुन नसकेको पालिकाले जनाएको छ । खानेपानीको २ मुल मध्ये एकको विवाद समाधान भई खानेपानी संचालन भएको र एउटा मुलको विवाद समाधानको प्रकृत्यामा रहेको पालिकाले जनाएको छ । विवाद समाधान तथा आयोजना सम्पन्न गरी आयोजना पुर्णरूपमा संचालन गर्नुपर्दछ ।

क्र.सं.	निर्माण कार्य	निर्माण व्यवसायीको नाम	संझौता मिति	सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति	यो वर्षको खर्च	यो वर्ष सम्मको खर्च	भौतिक प्रगति (%)
१	गोल्मो खोला खानेपानी आयोजना	गौतम शक्ति/ भुमेस्थान जे भी	२४/१२/२०७९	२५/०२/२०८१	१,६८,३४,०९०	४,३१,८२,५९७	९०

५७ एज विल्ट ड्रईड:

निम्नानुसार खरिद सम्झौताको GCC 71.२ मा as built drawing पेश गर्नुपर्ने र नगरेमा रु.२५,०००। रोक्का गर्नुपर्ने उल्लेख छ । सो योजनाहरुको निर्माण कार्य सम्पन्न भएपनि निर्माण व्यवसायीहरुले हालसम्म एज विल्ट नक्शा पेश गरेका छैनन् । यसबाट सम्झौताको शर्त पालना भएन । सम्झौताको शर्त बमोजिम सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीबाट एज विल्ट नक्सा लिई पेश गर्नुपर्ने रु.

योजनाको नाम	ठेक्का न	निर्माण व्यवसायी	रकम (रु.)
गोठपानी सामुदायिक भवन निर्माण	SRM/NCB/W/04-2081/082	एम डी कन्स्ट्रक्सन ,शैलुङ	२००००
ओखरबोट कटाकुटी सिंचाई योजना	SRM/NCB/W/13-2081/082	सिमान एण्ड सिस्टर कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि ,शैलुङ	२५०००
जम्मा			४५,०००

प्रमाण पेश नगरेको	४५,०००
-------------------	--------

५८ दाखिला नभएको:

महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले २०७७।८।७ मा २०७७।९।७ भित्र सवै तहका कार्यालयहरुलाई मौज्जात प्रबिष्टि र जिन्सी निरीक्षण फारम अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ती व्यवस्थापन प्रणाली (PAMS) मा प्रविष्ट गर्ने र अनिवार्य रूपमा (PAMS) मा सरकारी सम्पत्तीको लेखाङ्कन गर्न परिपत्र गरेको छ । पालिकाले देहायको सामग्री खरिद गरी भुक्तानी गरेकोमा खरिद भएको सामान PAMS दाखिला भएको नदेखिएकोले दाखिला गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

सि नं	भौ नं र मिति	विवरण	रकम (रु.)
१	७९३-०८२।३।१७	टि टेबल	१०७३५
२		२० एम एम पाइप	१२०००
३	७९०-०८२।३।१७	करुवा, फ्रेम लगायत १६ प्रकारका सामग्री	१९१६०

प्रमाण पेश नगरेको	४९,८९५
-------------------	--------

५९ बढी भुक्तानी:

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० बमोजिम स्वीकृत नर्स बमोजिम लागत अनुमान तयार गर्नुपर्दछ । पालिकाले सडक निर्माण गर्न खन्ने कार्यको लागि प्रयोग भएको मेसिनको दर सडक विभागले स्वीकृत गरेको दर भन्दा फरक नर्सको प्रयोग गरी लागत अनुमान तयार गरेको तथा भुक्तानी गरेको देखिन्छ । स्वीकृत नर्स भन्दा फरक हुने गरी मेसिनको भाडा कायम गरेकाले सडक खन्ने कार्यमा बढी दरले भुक्तानी भएको देखिन्छ । उपभोक्ता समितिबाट संचालन भएको योजनाको परीक्षण गर्दा देहायका योजनामा माटो तथा चट्टान कटिड कार्यमा फरक दरले मुल्यांकन गरेकाले उपभोक्ता समितिलाई रु. १४,१९,७४९ बढी भुक्तानी भएको छ । यसरी बढी भुक्तानी भएको रकम सम्बन्धित समितिबाट असुल गर्नुपर्ने रु...

सि. नं	भौ नं र मिति	योजनाको नाम	कार्यको विवरण	परिमाण (घ.मी.)	हुनुपर्ने दर (रु.)	भएको दर (रु.)	बढी दर (रु.)	बढी रकम (रु.)	उ.स. को अंश कट्टा पश्चात बढि भुक्तानी (रु.)
१	१५-०८१। १।१६	सडक सरसफाई तथा मर्मत वडा नं.४	पहिरो पन्छाउने	३,१४७	५३	१०४	५१	१,६०,४९७	१,४३,७५५
२	३५-०८१। १०।१३	भित्रीपानी कुवा सडक वडा नं.६	नरम माटो	१५१	७८	९,२.२४	१४	२,१५०	२,१५०
३	५३-०८१। १०।३०	दुर्गा मा वि भुमे थान सडक सोलिड	नरम माटो	१,३०१	७८	९,२.२४	१४	१८,५२६	१६,४७१
			मध्यम चट्टान	६,०.२६	२२८	२७,६.७२	४९	२,९३६	२,६१०
			कडा चट्टान	४.३९	१,४२,७.८१	१,८०,६.६६	३७९	१,६६३	१,४७९
४	६१-०८१। ११।२०	सडक सरसफाई तथा मर्मत वडा नं.७	पहिरो पन्छाउने	१,१४,४.०२	५३	१०,४.६९	५२	५९,१३४	५३,२४०
५	७०-०८१। ११।२८	सडक मर्मत तथा सरसफाई वडा नं.६	पहिरो पन्छाउने	२,४४५	५३	१०,४.६९	५२	१,२६,३८२	१,१२,८३७
६	७४-०८१। ११।२८	मेहेले दिप्चेन फलाटे सडक वडा नं १	नरम माटो	१,७५८	७८	९,२.२४	१४	२५,०३४	२२,१८८
			मध्यम चट्टान	७५,३.६३	२२८	२७,६.७२	४९	३६,७१७	३२,५४३
७	७६-०८१। ११।२८	सैपाटे ढाड सडक नया ट्याक	नरम माटो	१,९३२	७८	९,२.२४	१४	२७,५१२	२४,७११
			मध्यम चट्टान	७,२.४८	२२८	२७,६.७२	४९	३,५३१	३,१७२
			कडा चट्टान	८	१,४२,७.८१	१,८०,६.६६	३७९	३,०३१	२,७२२
८	१२४-०८२। १।१०	सडक सरसफाई तथा मर्मत वडा ३	पहिरो पन्छाउने	३,९७१	५३	१०,४.६९	५२	२,०५,२६१	१,८३,६२१
९	१३२-०८२। १।१२	घट्टेखोला पारिपाखा पोखरीडाडा सोलिड आयोजना	पहिरो पन्छाउने	३५३	५३	१०,४.६९	५२	१८,२४७	१६,२९७
१०	१४६-०८२। १।१२	भडग ढोका विमिरे सेरा ढाक कृषि सडक	नरम माटो	४,८६६	७८	९,२.२४	१४	६९,२९२	६२,१७२
			मध्यम चट्टान	८४	२२८	२७,६.७२	४९	४०,९२	३,६७२
			कडा चट्टान	१४.९	१,४२,७.८१	१,८०,६.६६	३७९	५,६४५	५,०६५
११	१४२-०८२। १।१२	काडे मिक्ने सडक नया ट्याक वडा नं १	नरम माटो	१,९०४	७८	९,२.२४	१४	२७,११३	२४,०६९
			मध्यम चट्टान	४९४	२२८	२७,६.७२	४९	२४,०६८	२१,३६५

			कडा चट्टान	७४	१,४२,७.८१	१,८०,६.६६	३७९	२८,०३५	२४,८८७
१२	१५८-०८२। १।२६	वडा स्तरीय सडक मर्मत वडा नं.५	नरम माटो	५,००६	७८	१०,४.६९	२७	१,३३,६१०	१,१९,४४६
१३	१७४-०८२। २।१	दाखा वाहुन गाउँ पुस्रे डाडाँ पैती जोड्ने सडक वडा नं७	नरम माटो	५,६५१	७८	९,२.२४	१४	८०,४७०	७१,१२७
			मध्यम चट्टान	३६०	२२८	२७,६.७२	४९	१७,५३९	१५,५०३
१४	१७०-०८२। २।१	सडक सरसफाई वडा नं २	पहिरो पन्छाउने	४,१५२	५३	१०,४.६९	५२	२,१४,६१७	१,९१,४२१
१५	१८४-०८२। २।२	पाँडेखानी विश्वकर्मा टोल सडक वडा नं ८	नरम माटो	२,०३३	७८	९,२.२४	१४	२८,९५०	२५,२००
			मध्यम चट्टान	३३०	२२८	२७,६.७२	४९	१६,०७८	१३,९९५
१६	१८२-०८२। २।२	माथिल्लो खोरण्डे सडक आयोजना वडा नं ८	नरम माटो	३,६८९	७८	९,२.२४	१४	५२,५३१	४६,२६२
			मध्यम चट्टान	२७७	२२८	२७,६.७२	४९	१३,४९५	११,८८५
१७	१७८-०८२। २।२	ठुलोसिम सिमाने सडक आयोजना वडा नं ८	नरम माटो	३,३३६	७८	९,२.२४	१४	४७,५०५	४०,९२४
			मध्यम चट्टान	२३६	२२८	२७,६.७२	४९	११,४९८	९,९०५
			कडा चट्टान	५४	१,४२,७.८१	१,८०,६.६६	३७९	२०,४५८	१७,६२४
१८	२३२-०८२। ३।४	अहाले खोला ढिस्कुना ठाडाचौर सडक वडा नं. ६	सडक सरसफाई	५२३	५३	१०,४.६९	५२	२७,०३४	२४,२८६
१९	३१८-०८२। ३।२५	निगाले गुफाडाडा सडक वडा ६	नरम माटो	१,०८१	७८	९,२.२४	१४	१५,३९३	१३,६०१
			मध्यम चट्टान	२७०	२२८	२७,६.७२	४९	१३,१५४	११,७९१
२०	३३६-०८२। ३।२५	लिङ्गे ढाक्रेवास गोल्फस सडक वडा नं.२	नरम माटो	२,६८४	७८	९,२.२४	१४	३८,२२०	३३,९१६
			मध्यम चट्टान	७९	२२८	२७,६.७२	४९	३,८४९	३,४१५
			कडा चट्टान	३१	१,४२,७.८१	१,८०,६.६६	३७९	११,७४४	१०,४२२
जम्मा									१४,१९,७५०

असुल गर्नुपर्ने	१४,१९,७४९
-----------------	-----------

६० डि पि आर:

बजेट व्यवस्था भई कार्यान्वयन हुने आयोजनाको मात्र गुरुयोजना/डीपीआर लगायतको अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्दछ । पालिकाले यो वर्ष स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रम अनुसार देहायबमोजिमको कार्य परामर्शदाताबाट गराई प्रतिवेदन प्राप्त गरेको छ ।

कार्य विवरण	परामर्शदाता	लागत अनुमान/ स्वीकृत रकम (रु.)	खर्च रकम (रु.)	अध्ययनबाट निर्धारण भएको आयोजनाको लागत (रु.)	हाल आयोजनाको अवस्था
ओखरबोट काटाकुटी संचाई आयोजना	प्याटफर्म ईन्जिनियरीयड कन्स्ट्रक्सन एण्ड कन्सलटेन्सी प्रा ली	३,४९,०१७	२,३१,६५०		रु. २ करोड विनियोजन भएको
सरसप्त थेगालाघिउ तामचेत सडक, वडा नं. १	रिसोर्स ईन्जिनियरीयड कन्सलटेन्सी प्रा ली	१४,९७,६७७	७,४६,९३०	६०,०७,६७,२०६	रु. १ करोड ९० लाख विनियोजन भएको
देउराली बागखोर पोसावि वडा कार्यालय सडक, वडा नं. २				४६,४८,३१,३९४	रु. १ करोड ९० लाख विनियोजन भएको
हिले आहले पिपलडाँडा सडक, वडा नं. ४				२८,४६,१५,०६२	बजेट विनियोजन नभएको
ओखरबोट हिले स्वास्थ्यचौकी सडक, वडा नं. ६				२९,९२,१४,६५२	रु. ५० लाख बजेट विनियोजन भएको
टुडिखेल गोठपानी सडक, वडा नं. ७				४७,२७,८७,०७०	रु. ५० लाख बजेट विनियोजन भएको
लाकुरी भालुस्वारा सडक, वडा नं. ८				२४,४०,८४,२७८	रु. २५ लाख बजेट विनियोजन भएको
छोलीड छोर्तेन गुम्बा र छोया गंगा बायाखेल्ले चिलडाँडा		४,९४,५३९		२,५९,०४,५८१	बजेट विनियोजन नभएको
गोल्मोराजा गोल्मोरानी क्षेत्र पुराधार निर्माण योजना		२,६१,७४७		३,८४,७२,८२८	
बोत्ले गोचेत भुर्ंगा खानेपानी योजना		२,०२,५७५		८९,२०,७६५	रु. ९० लाख विनियोजन भएको
अधेरीखोला संचाई आयोजना	ग्रिन अर्थ ईन्जिनियरिड एण्ड कन्स्ट्रक्सन प्रा.ली.	१,७६,९४९	१,६८,३७०	२,०३,२४,०००	रु. १५ लाख विनियोजन भएको
शैलुङ रंगाशाला निर्माण	स्पाईरल ग्रिड सोलुसन प्रा.लि.	६,२१,००३	५,८७,६००	१९,८०,८१,६६०	बजेट विनियोजन नभएको
शैलुङ आधारभुत स्वास्थ्य सेवाकेन्द्रको गुरुयोजना	रिप्पल ट्रेनिड एण्ड कन्सल्टिड सर्भिस प्रा.ली.	४,९८,८२७	४,६०,०६१	७,२५,००,०६५	कार्य भईरहेको, यो बर्ष रु. १ करोड ५८ लाख बजेट विनियोजन भएको
जम्मा:			२१,९४,६११	२,७३,०५,०३,५६१	

यस्तो अध्ययन कार्य गराउँदा लाग्ने खर्चको लागत अनुमान तयार गरी खुल्ला प्रतिस्पर्धाबाट परामर्शदाता छनौट गरी काम गराएको छ। तर, डी.पी.आर.तयार गर्दा कार्यालयको प्राविधिक जनशक्ति प्रयोग नगर्नाको कारण स्पष्ट गर्दै आगामी दिनमा कार्यालयको प्राविधिक जनशक्तिबाट यस्तो कार्य गराउनु पर्दछ । डी.पी.आर. कार्यान्वयनको लागी आवश्यक व्यवस्था गरी कार्यान्वयनमा लैजानुपर्दछ ।

६१ **अस्पताल भवन**

पालिकाले आर्थिक बर्ष २०७७।७८ मा अस्पताल निर्माणको लागि विस्तृत आयोजना सर्भेक्षण (DPR) गरी संघीय सरकारको एक पालिका एक अस्पताल कार्यक्रम अन्तर्गत अस्पतालको भवन लगायतको भौतिक संरचना निर्माण कार्य सुरु गरेको थियो । DPR अनुसार आयोजनाको लागत रु. ११,१२,२८,७०३।२४ कायम भएकोमा पालिकाले एकमुष्ट सम्झौता नगरी प्रत्येक बर्ष विनियोजन हुने बजेटको आधारमा छुट्टा छुट्टै लागत अनुमान तयार गरी ठेक्का मार्फत कार्य गराउँदै आएको छ । सो आयोजनाको लागी यो बर्ष रु. २,३०,८४,८२६ समेत हाल सम्म रु. ७,३७,२९,५६९ खर्च भएको छ । पालिकाले DPR अनुसार एकमुष्ट ठेक्का व्यवस्थापन नगरेको तथा संघीय सरकारबाट प्राप्त हुनुपर्ने अनुदान रकम समयमा प्राप्त नभएको कारण अस्पतालको संरचना निर्माण गर्न लामो समय लागेको देखिन्छ ।

आर्थिक बर्ष					
२०७७।७८	२०७८।७९	२०७९।८०	२०८०।८१	२०८१।८२	हाल सम्मको जम्मा खर्च रु.
१,९७,१०,१७२	२,०९,३४,५६३	०	१,००,००,०००	२,३०,८४,८२६	७,३७,२९,५६९

स्थलगत निरीक्षण गर्दा निर्माण स्थलमा कार्य भई रहेको पाइयो । बाँकी निर्माण कार्य सम्पन्न गरी अस्पतालको सेवा सञ्चालनमा ल्याउनुपर्दछ ।

६२ **वार्षिक खरिद गुरुयोजना:**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने नियम ८ ले वार्षिक रु. १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खरिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत यस वर्ष रु. १६ करोड ८४ लाख १२ हजार पुँजीगत खर्च भएको छ । तर पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो । अतः पालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

६३ **अग्रिम कर:**

आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८९ मा सरकारी कार्यालय, सार्वजनिक निकाय, वा कर दर्ता भएको निकायले वस्तु वा सेवाको भुक्तानी गर्दा उक्त भुक्तानी रकमको १.५ प्रतिशत अग्रिम कर (TDS) कट्टी गरी राजश्वमा दाखिला गर्नुपर्ने र मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ र त्यस अन्तर्गत प्रकाशित नेपाल सरकारको राजपत्र/आदेश (MoF Circulars, Inland Revenue Department निर्देशिका) मा मूल्य अभिवृद्धि करको ३० प्रतिशत कट्टी गरी कार्यालयले दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले दुर्गा माध्यमिक विद्यालयलाई नमुना मा.वि. को गुरुयोजना बमोजिम काम गर्न निकासा दिई विद्यालयले निम्नानुसार भुक्तानी गर्दा अग्रिमकर तथा मूल्य अभिवृद्धि कर कट्टा गरेकोमा दाखिला भएको प्रमाण पेश भएन् । कर दाखिला भएको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

भौचर	बिल रकम	अग्रिम कर	मूल्य अभिवृद्धि कर	जम्मा
९-२०८२।१।११	३५१२१९६	४६६२२	१२१२१७	१६७८३९
१७-२०८२।३।२०	३०४६९७३	४००४८	१०४१२५	१४४१७३
जम्मा				३,१२,०१२

प्रमाण पेश नगरेको	३,१२,०१२
-------------------	----------

६४ **कोल्ड स्टोर संचालन:**

पालिकाले निर्माण सम्पन्न भौतिक संरचनाहरूलाई प्रयोगमा ल्याई पुँजी निर्माण सुनिश्चित गर्नुपर्दछ । संघीय समपूरक अनुदानबाट आ.व. २०७८/७९ मा रु. ६,४७,९२,८९।३९ लागतमा निर्माण सम्पन्न शैलुङ कोल्ड स्टोर हालसम्म संचालनमा आएको छैन भने सो

संरचनालाई अद्यावधिक राख्न पालिकाले हरेक वर्ष अतिरिक्त खर्च गरिरहेको छ । चालु आ.व. मा २ जना कर्मचारीको तलबभत्तामा रु. ६,४२,२५२।००, जेनेरेटर मर्मत खर्चमा रु. २०,०००।०० तथा विद्युत् बिल भुक्तानीमा रु.५०,०००।०० गरी जम्मा रु. ७,९२,२५२।०० खर्च भएको देखिन्छ । यद्यपि, यस क्षेत्रमा आलु उत्पादन मुख्यतः 'अफ-सिजन मा मात्र हुने र उत्पादन भएको समयमा बजार मूल्य अनुकूल हुने भएकाले दीर्घकालीन भण्डारणको आवश्यकता नरहेको, आलुको विउ भण्डारणका लागि वडास्तरमै Rostic Store उपलब्ध भएकाले सो प्रयोजनमा कोल्ड स्टोर आवश्यक नपर्ने, सडक कच्ची भएकाले अन्य क्षेत्रबाट भण्डारणका लागि सामग्री ल्याउन लाभदायी नहुने, साथै बजार क्षेत्र सानो भएकाले व्यावसायिक सम्भावना न्यून देखिनु जस्ता कारणले कोल्ड स्टोर संचालन हुन नसकेको पालिकाले जनाएको छ। यिनै कारणका साथै निर्माण अघि वस्तुगत सम्भाव्यता अध्ययन नगर्नु र पालिकाले संरचना उपयोगमा ल्याउन ठोस प्रयास नगर्नु जस्ता कारण सो संरचना प्रयोगविहीन अवस्थामा रहन गएको छ। यसरी उक्त संरचनामा गरिएको लगानी उपलब्धीविहीन बनेको छ भने संरचना संरक्षणका लागि हरेक वर्ष पालिकाको स्रोत निरन्तर खर्च भइरहेको छ । अतः सो संरचनाको दिगो उपयोग सुनिश्चित गर्न विकल्पहरूको विस्तृत अध्ययन गरी उपयुक्त मोडेल छनोट गरी संचालनमा ल्याउन आवश्यक देखिन्छ ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : शैलुङ गाउँपालिका, दोलखा , शैलुङ गाउँपालिका , दोलखा

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	संजिब न्यौपाने	२०८०-११-१	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	प्रकाश बहादुर बोगटी	२०८०-८-१७	२०८१-१२-८
लेखा प्रमुख	कुमार प्रसाद सेडाई	२०८१-१२-८	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेशकी
१,६५१,९०२	२,४३१,८०८	८०४,५९८	०	०	०
प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजु रु.					४,८८८,३०८
प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्योट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.					०
संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजु रु.					०
लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजु रु.					४,८८८,३०८

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		३५७८६३२६.३२	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३३५१६२२१५.०५	चालु खर्च	२८५०७६००५.२५
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	४६४४९४००	पूँजीगत खर्च	१६८४१२०१२.९३
राजश्व बाँडफाँट	९९१०४९४५.४५	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	१९१०७६१९७.४४
आन्तरिक आय	६१३६२९०.८४		
अन्य आय	१७३२०४६४२.३		
कुल आय	६६००५७४९३.६४	कुल खर्च	६४४५६४२१५.६२
बाँकी मौज्दात			५१२७९६०४.३४

अनुसूची - २

सि.नं	लेखापरीण	लेखापरीण गरएका िवषय
1	"DPR खर्च "	"DPR खर्च "
2	"कृषि तथा पशुतर्फ "	"कृषि तथा पशुतर्फ "
3	"अमानत, उपभोक्ता समिति र गैरसरकारी संस्थाबाट कार्य गराउने। "	उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य
4	"शिक्षा तर्फ "	शिक्षातर्फ
5	"तालिम र कार्यक्रम खर्च "	"तालिम र कार्यक्रम खर्च "
6	"खरिद व्यवस्थापन "	खरिद व्यवस्थापन
7	"सामाजिक सुरक्षा "	सामाजिक सुरक्षातर्फ
8	"संघ र प्रदेशबाट प्राप्त सशर्त लगायत अनुदान (अख्तियारी तथा अन्य कार्यक्रम) "	खर्च परीक्षण
9	"सफ्टवेयर खरिद र सञ्चालन खर्च "	"सफ्टवेयर खरिद र सञ्चालन खर्च "
10	"विविध खर्च "	अन्य विषयहरू
11	"पदाधिकारी सुविधा "	"पदाधिकारी सुविधा "
12	"तलब भत्ता तथा पारिश्रमिक खर्च (तलव, अन्य सुविधा, नियमित परामर्श र करार सेवा) "	सङ्गठनात्मक तथा व्यवस्थापकीय पक्ष
13	"ठेक्का तथा प्रस्ताव व्यवस्थापन "	ठेक्का व्यवस्थापन
14	"कण्टिन्जेन्सी खर्च "	कण्टिन्जेन्सी खर्च
15	"आन्तरिक आयतर्फ "	आन्तरिक आयतर्फ
16	"स्कमान्तर तथा अवण्डा "	वित्तीय विवरणको विश्लेषण

बेरुजु दफा ३.१ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (बजेट र गैरबजेट निकाय)			
क्र.स./आर्थिक	विवरण (राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति)	चालु आ.ब.को कारोबार रकम (रु.)	गतआ.ब. को कारोबार रकम (रु.)
सङ्केत	कर	१०,१४,९४,८९६.७२	९,२५,६०,५७६.५३
१३०००	अनुदान	३५,५९,५६,९६७.४१	३७,३५,००,५०६.४३
१४०००	अन्य राजस्व	३६,५९,३७६.६७	५१,५३,१३१.८७
१५०००	विविध प्राप्ति	१०,२९६.००	१०,४५०.००
क	कुल जम्मा प्राप्ति	४६,११,२१,५३६.८०	४७,१२,२४,६६४.८३
३	चालु	२८,५०,७६,००५.२५	३०,३२,२९,३४४.१८
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा	१९,६६,४२,६७०.५२	१५,६०,६४,७९०.०७
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग	७,८३,०३,१८३.८३	१२,४६,२४,३१९.११
२५०००	सहायता (Subsidy)	३४,७०,९४५.००	७६,४१,१८१.००
२६०००	अनुदान	०	५१,६७,०२४.००
२७०००	सामाजिक सुरक्षा	५७,५४,३२५.९०	८७,८६,०३०.००
२८०००	अन्य खर्च	९,०४,८८०.००	९,४६,०००.००
४	पूँजीगत	१६,८४,१२,०१२.९३	२०,२४,४९,४००.५७
३१११०	भवन तथा संरचना	७२,१२,१६६.९६	१,२९,२६,७६५.००
३११२०	सवारीसाधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स	४३,०६,४१६.००	८४,४७,६२७.००
३११३०	अन्य पूँजीगत खर्च	०	२०,२४,६८८.००
३११५०	सार्वजनिक निर्माण	१५,६८,९३,४२९.९७	१७,९०,५०,३२०.५७
ख)	कुल जम्मा भुक्तानी	४५,३४,८८,०१८.१८	५०,५६,७८,७४४.७५
ग)	बचत /कमी (ग = क-ख)	७६,३३,५१८.६२	-३,४४,५४,०७९.९२
घ)	धरोटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्जातको थप/घट (+/-)	७७,३१,५२७.०३	५२,४५,९२२.७४
घ.१)	कट्टी रकम भुक्तानी/दाखिला गर्न बाकी	-५१,५६५.४३	६५,९५५.००
ङ)	यस आ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्जात (बचत /(कमी)) (ङ = ग+घ)	१,५३,६५,०४५.६५	-२,९२,०८,१५७.१८

घ)	गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात	३,५७,८६,३२६.३२	६,४९,९४,४८३.५०
छ)	विनिमय नाफा/घाटा तथा अन्य समायोजन		
ज)	आ.व.अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ड+च+छ)	५,९९,५९,३७९.९७	३,५७,८६,३२६.३२

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालार्ई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानून तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- स्थानीय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानून बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानूनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरू विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुनु पर्दछ । यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ । म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ । निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ । त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकास दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ । स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/ आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ । साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ । नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन ।

- सहकारी तथा गरिवी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ । अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानून तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरू आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्जातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रूपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ । एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ । समयको उपलब्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।

